

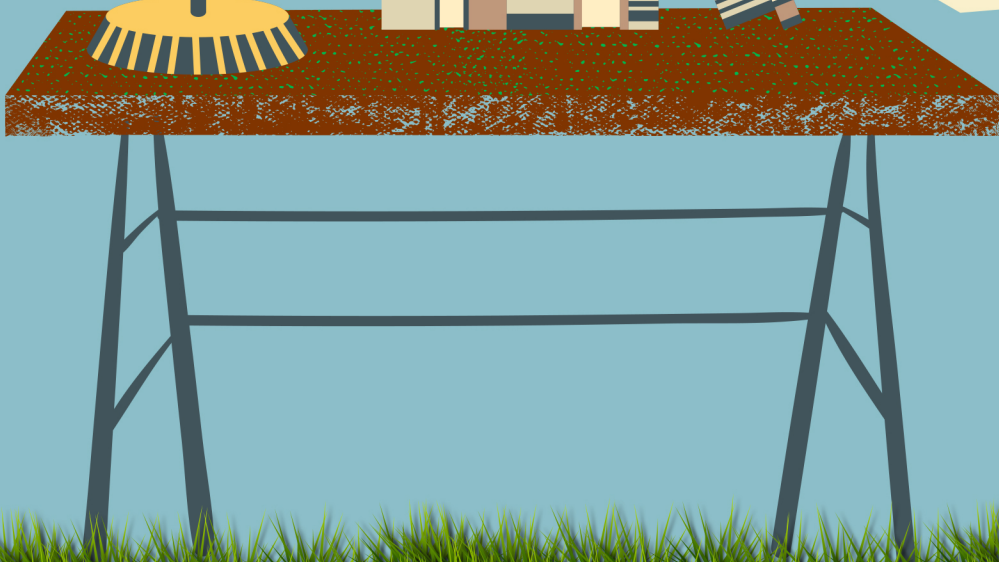


Hvad er
FN?
♡♡



INSPIRATION & ØVELSER

TIL LÆRERE & ELEVER



Indholdsfortegnelse

Forord	s. 1
FN	
Fakta om FN	s. 3
Overblik over FN-systemet	s. 6
Kort om: Verdenserklæringen om Menneskerettigheder	s. 7
Børnekonventionen – forkortet version.....	s. 9
Aktiviteter og øvelser	
Om FN	
FN på kryds og tværs	s. 10
FN quiz-og-byt	s. 12
Meget gjort – meget mangler.....	s. 16
Hjørneleg	s. 23
Hvem gør hvad	s. 24
Match konventionerne.....	s. 25
FN på Spil.....	s. 28
Lav en tidslinje.....	s. 43
Menneskerettigheder	
Rettigheder og ansvar.....	s. 46
Dilemma-diskussion.....	s. 47
Træd et skridt frem.....	s. 48
Havnet på en øde ø.....	s. 49
Menneskerettigheder – quiz og byt.....	s. 50
Fred og Sikkerhed	
Fakta og quiz om Fred og Sikkerhed.....	s. 54
Kringsat af fjender.....	s. 57
Bæredygtig udvikling	
Klima-karusellen.....	s. 59
Generation popcorn.....	s. 62
Klimaudtryk—stjerneløb.....	s. 65
FN's 17 Verdensmål	
Hvad er Verdensmålene?.....	s. 73
Quiz om Verdensmålene.....	s. 74
Hold snor i Verdensmålene	s. 78
Nyttige links	s. 82

FORORD

Hvorfor FN?

Verden bliver på mange områder bedre og bedre, men der er stadig mange globale udfordringer, som kun kan løses i fællesskab. Behovet for en organisation som De Forenede Nationer var nødvendigt i 1945 og i dag, 75 år efter, er behovet stadig stort i kampen mod fattigdom, klimaforandringer, epidemier og konflikter.

75 år med FN

Den 24. oktober 2020 markerer 75-året for oprettelsen af FN. I den anledning sætter FN-forbundet og YOUNG fokus på verdensorganisationens resultater og udfordringer samt vejen frem for det multilaterale samarbejde.

Derfor...er dette hæfte tænkt som et inspirationsmateriale for lærere og elever, der gerne vil have en introduktion til hvad FN er. Det består både af øvelser og aktiviteter samt forskellige faktaark om FN-systemet.

Hvem er vi?

FN-forbundet er en god, men kritisk ven af FN. En selvstændig, uafhængig og tværpolitisk NGO, der med meget stor frivillig kraft arbejder i hele landet - lokalt, nationalt og internationalt - for at styrke interessen og kendskabet til FN og FN's 17 Verdensmål for at sikre den folkelige og den politiske forankring af, hvad FN står for - fordi vi tror på globalt ansvar.

Skoletjenesten YOUNG startede i 2017, og har siden da undervist tusindvis af danske grundskoleelever i FN og FN's 17 Verdensmål. Skoletjenesten underviser både i FN Byen i København og ude på skoler i hele Danmark. Skolebesøg er altid gratis og består primært af aktive og inddragende øvelser, der giver eleverne mulighed for selv at opdage, hvad FN er og hvordan FN arbejder. YOUNG arbejder samtidig for at give danske grundskoleelever forståelse for, hvad FN's 17 Verdensmål er, hvor de kommer fra og hvorfor det er vigtigt, at de kender dem.

Målgruppen

7.-10. klasse og ungdomsuddannelser.

Tak til...

Det svenske FN-förbundet (FN i skolan - inspirationsmaterial för lärare och elever) og UNA-UK (The United Nations Matters) for inspiration til nogle af øvelserne.

Hvorfor beskæftige sig med FN i undervisningen?

Uddrag fra Folkeskoleloven §1

...forbereder dem til videre uddannelse og giver dem lyst til at lære mere, gør dem fortrolige med dansk kultur og historie, giver dem forståelse for andre lande og kulturer, bidrager til deres forståelse for menneskets samspil med naturen og fremmer den enkelte elevs alsidige udvikling.

Stk. 3. Folkeskolen skal forberede eleverne til deltagelse, medansvar, rettigheder og pligter i et samfund med frihed og folkestyre.

Udpluk fra Fælles Mål:

- Dansk fagformål: Faget skal fremme elevernes indlevelsesevne og deres æstetiske, etiske og historiske forståelse.
- Samfundsfag – vidensmål: Eleven har viden om internationale organisationer, som Danmark deltager i.
- Samfundsfag – færdighedsmål: Eleven kan diskutere internationale organisationers rolle for konflikt og samarbejde i verden.
- Folkeskolens Historiekanon - FN's Verdenserklæring om Menneskerettigheder
- Læseplan – samfundsfag s. 23: International politik Eleverne kan inden for dette område arbejde med at opnå en forståelse for international politik, herunder fx politisk globalisering, og hvilke muligheder Danmark har for at føre udenrigspolitik i en verden, hvor alle lande er forbundet. I undervisningen spiller internationale organisationer, som fx FN og NATO, en væsentlig rolle, fx i arbejdet med konflikt og samarbejde

Endvidere har Danmark forpligtet sig på Verdensmålene – herunder delmål 4.7: ” Inden 2030 skal alle elever have tilegnet sig den viden og de færdigheder, som er nødvendig for at fremme en bæredygtig udvikling, herunder bl.a. gennem undervisning i bæredygtig udvikling og en bæredygtig livsstil, menneskerettigheder, ligestilling mellem kønnene, fremme af en fredelig og ikke-voldelig kultur, globalt borgerskab og anerkendelse af kulturel mangfoldighed og af en bæredygtig udvikling”.

Fakta om FN

Hvad er FN?

FN blev stiftet på baggrund af 2. Verdenskrig og afløste Folkeforbundet, der var stiftet efter 1. Verdenskrig. Ved etableringen af FN underskrev 51 nationer, herunder Danmark, FN-pagten og forpligtede sig til at samarbejde internationalt for at fremme verdensfreden. FN-pagten beskriver FN's formål og organisering samt medlemsstaternes rettigheder og forpligtelser. Pagten trådte i kraft den 24. oktober 1945, som fejres som den internationale FN-dag.

I 2020 er 193 lande medlemmer af FN. De har alle underskrevet og ratificeret FN-pagten og tilslutter sig dermed FN's principper. Vatikanstaten og Palæstina har observatørstatus i FN.

FN's målsætninger

- At frelse kommende generationer fra krigens svøbe
- At sikre og fremme fundamentale menneskerettigheder, menneskets personlige værdighed og værd samt lige rettigheder mellem nationer
- At skabe vilkår for et regelbaseret internationalt samfund
- At fremme social udvikling og højne levevilkårene under større frihed



FN's primære fokusområder

- Fred og sikkerhed
- Menneskerettigheder
- Bæredygtig udvikling

FN's organisering

Generalforsamlingen: FN's "parlament", hvor medlemslandene mødes for at diskutere og samarbejde om en række internationale spørgsmål inden for rammerne af FN-pagten.

Sikkerhedsrådet: tager sig af spørgsmål om fred og sikkerhed. Sikkerhedsrådet består af 15 medlemmer, hvoraf fem er permanente medlemmer (Frankrig, Kina, Rusland, Storbritannien og USA). Alle FN's medlemmer har forpligtet sig til at efterleve sikkerhedsrådets beslutninger.

Det økonomiske og sociale råd: er et råd, hvor 54 medlemsstater diskuterer og finder løsninger på internationale økonomiske og sociale udfordringer i samarbejde med aktører uden for FN såsom NGO'er, akademikere og virksomheder.

Den internationale domstol: FN's vigtigste dømmende organ, der behandler stridigheder mellem stater inden for f.eks. overholdelsen af internationale forpligtelser og fortolkningen af traktater.

Sekretariatet: servicerer beslutningerne taget af FN's medlemslande og øvrige dele af FN. Desuden har sekretariatet en politisk funktion, idet generalsekretæren kan henlede sikkerhedsrådets opmærksomhed på situationer, som kan true international fred og sikkerhed.

Særorganisationer, fonde og programmer, herunder:

Udviklingsprogram (UNDP): hjælper lande med at skabe en bæredygtig udvikling ved at arbejde med god regeringsførelse, fattigdomsbekæmpelse og verdensmålene.

FN's Børnefond (UNICEF): forsvare, fremmer og beskytter børns rettigheder med særligt fokus på verdens mest udsatte børn.

FN's Flygtningeorganisation (UNHCR): arbejder for at hjælpe, beskytte og skabe en bedre fremtid for flygtninge, internt fordrevne og statsløse personer.

FN's Klimapanel (IPCC): har til formål at sikre objektiv og videnskabelig information om menneskeskabte klimaforandringer.

FN's Fødevarerprogram (WFP): bekæmper sult i hele verden og yder fødevarerbistand i krise- og katastrofesituationer, herunder til flygtninge og internt fordrevne.

...og mange flere organer, der arbejder inden for rammerne af FN-pagten.

FN påvirker vores hverdag mere end man umiddelbart tænker

FN sikrer, at vi let og hurtigt kan transportere os rundt og kommunikere med omverdenen, fordi FN's underorganisationer skaber fælles rammer for blandt andet:

- International luftfart (International Civil Aviation Organisation (ICAO))
- Skibsfart (International Maritime Organization (IMO))
- Telekommunikation (International Telecommunications Union (ITU))
- Post (Universal Post Union (UPU))

FN's primære arbejdsområder og væsentlige resultater

Fred og sikkerhed

At fremme fred og sikkerhed har været FN's centrale mission fra start. Siden 1948 har FN haft over 70 fredsbevarende missioner i verden samt over 60 såkaldte politiske missioner. Fra midten af 1990'erne er FN's fredsbevarende styrker i stigende grad blevet udsendt for at stoppe interne konflikter, hvor civile ofte er de største ofre. Derfor har sikkerhedsrådet vedtaget en række resolutioner, der styrker FN's fredsbevarende personales mandat til at beskytte civile. I dag har næsten alle FN's fredsbevarende operationer blandt andet til opgave at beskytte civile.

I 2020 er FN ansvarlig for:

- 14 aktive fredsbevarende operationer. Operationerne udføres af 110.000 personer fra 120 lande (militær, politi, civile), som er med til at sikre freden, bekæmpe terrorisme og beskytte civile truet af krig og anden vold.
- 26 aktive politiske missioner fordelt over hele verden. De yder international støtte og rådgivning til nationale fredsprocesser.

Vidste du, at FN's fredsbevarende budget er mindre end 0,5% af de globale militære udgifter, og at det siden 2008 er lykkedes FN at reducere prisen pr. militærpatrulje med 17 %?

Menneskerettigheder

Et andet af FN's centrale formål, der fremhæves i FN-pagten, er at fremme og beskytte menneskerettigheder. Menneskerettighederne er baseret på tanken om at visse rettigheder er universelle. Det vil sige, at de gælder for alle uanset status eller oprindelse.

I 1948 vedtog Generalforsamlingen FN's Verdenserklæring om Menneskerettigheder. Erklæringen er ikke juridisk bindende, men den har sat spor på en lang række juridisk bindende aftaler om borgerlige, politiske, økonomiske, sociale og kulturelle rettigheder.

FN er ansvarlig for flere hundrede internationale konventioner, herunder:

- Flygtningekonventionen (1951)
- Kvindekongventionen (1979)
- Konventionen mod tortur og anden grusom, umenneskelig eller nedværdigende behandling eller straf (1984)
- Børnekongventionen (1989)

Vidste du, at Danmark er medlem af FN's menneskerettighedsråd for perioden 2019-2021? Her er Danmarks prioriteter:

1. Lige muligheder og rettigheder for kvinder og mænd
2. En verden uden tortur
3. Oprindelige folks rettigheder samt politiske deltagelse og repræsentation
4. Menneskerettigheder og retsstatsforhold som grundpiller i både internationale og nationale samfundsstrukturer.

Bæredygtig udvikling

Et tredje centralt fokusområde for FN er at fremme menneskers levestandard, færdigheder og potentiale verden over. Størstedelen af FN's udviklingsarbejde finansieres af frivillige bidrag primært fra donorlande.

FN er drivkraften bag den globale dagsorden, hvilket blandt andet er reflekteret i FN's 17 Verdensmål. Verdensmålene blev vedtaget enstemmigt af alle lande på et topmøde i New York i september 2015 som den samlede plan for verdens udvikling frem til 2030.

2030-dagsordenen, som den kaldes, er en bred og ambitiøs dagsorden. Den sætter fokus på, at social, økonomisk og miljømæssig udvikling hænger sammen med fred, mindsket ulighed, stærke institutioner og internationale partnerskaber.

Hele FN-systemet spiller en væsentlig rolle i arbejdet for at fremme bæredygtig udvikling verden over. Det gælder ikke mindst FN's Børnefond, UNICEF og FN's Udviklingsprogram, UNDP:

- UNDP arbejder for at eliminere fattigdom og reducere ulighed og eksklusion. UNDP støtter programmer i mere end 170 lande og territorier, hvor agenturet samarbejder med lokale regeringer om udvikling af politik, lederskab og institutioner.
- UNICEF opererer i mere end 150 lande for at forsvare, fremme og beskytte børns rettigheder med særligt fokus på verdens mest udsatte børn. Et af UNICEF's bidrag til verdensmålene er at levere vacciner til 45% af verdens børn og unge. Det er vigtigt, fordi vacciner er med til at forhindre børnedødelighed og udrydde sygdomme. Vidste du, at vaccinationer siden 2000 har sikret at 84 procent færre børn dør af mæslinger?

Globalt ansvar er vejen frem

Bæredygtighed og sikkerhed lader sig ikke definere af landegrænser. Komplexiteten af de globale problemstillinger gør det sværere for FN at yde sine kerneformål at fremme fred, menneskerettigheder og bæredygtig udvikling. Som verdensmålene reflekterer, hænger de globale udfordringer sammen, og der er brug for helhedsorienterede indsatser for at løse dem. Derfor har vi brug for et stærkere FN.

FN-forbundet er en tværpolitisk, nonprofit NGO, der arbejder for at sikre en bredere forståelse for FN's betydning og fremme globalt ansvar. Det gør vi især gennem oplysningsarbejde og fortalervirksomhed.

Overblik over FN-systemet

Eksempler på underorganisationer:

UNDP (United Nations Development Programme) - FN's udviklingsprogram

UNICEF (United Nations Children's Emergency Fund) FN's børnetfond

UNHCR (United Nations High Commissioner for Refugees) FN's højkommissariat for flygtninge

UNEP (United Nations Environment Programme) FN's miljøprogram

UN Women FN's enhed for ligestilling og forbedring af kvinders forhold

WFP (World Food Programme) Fødevarerprogrammet

Særororganisationer. Selvstændige organisationer, som har tæt samarbejde med FN-systemet og hinanden blandt andet gennem ECOSOC.

ILO (International Labour Organization) Den Internationale arbejdsorganisation

FAO (Food and Agriculture Organization) FN's organisation for fødevarer og landbrug

UNESCO (UN Educational, Scientific and Cultural Organization) FN's organisation for uddannelse, videnskab og kultur

WHO (World Health Organization) Verdenssundhedsorganisationen

Verdensbanken

Sekretariatet

FN's ansatte er medlemmer af sekretariatet. Den øverste chef er Generalsekretæren. Sekretariatets funktioner er blandt andet at indsamle baggrundsviden om det, der skal behandles, at bidrage til realisering af FN beslutninger, organisere konferencer.

Generalforsamlingen

FN's centrale organ, hvor hvert land kan give udtryk for sit syn på en hvilken som helst sag. Alle FN's medlemmer har en plads i Generalforsamlingen, og hver nation har én stemme.

Sikkerhedsrådet

Tager sig kun af spørgsmål vedrørende fred og sikkerhed. Består af 15 medlemslande. Fem af disse er permanente: Frankrig, Kina, Rusland, Storbritannien og USA. De øvrige går på skift mellem øvrige medlemslande.

FN's økonomiske og sociale råd (ECOSOC)

beskæftiger sig bl.a. med økonomiske udfordringer som handel, transport og industrialisering, men også sociale spørgsmål. 54 lande er medlem - de vælges af Generalforsamlingen for tre år.

Formynderkskrådet

Blev etableret som et af FN's organer med det formål at overvåge den sociale udvikling i ikke frie stater. I 1960 vedtog generalforsamlingen en erklæring om uafhængighed for kolonier. I nyere tid mødes rådet kun ved behov.

Den Internationale Domstol

er FN's vigtigste dømmende organ. Kun stater, ikke enkeltpersoner, kan indbringe sager. Hovedkvarteret er i Haag. Der er 15 dommere, som vælges af Sikkerhedsrådet og Generalforsamlingen. Der kan ikke være to dommere fra samme land. Ni dommere skal være engle, før en beslutning kan tages.

Fredsbevarende operationer

De blå hjelme

98.544 personer fra 121 lande arbejder for FN-styrkerne (september 2019)

FN har gennemført 71 fredsbevarende operationer siden 1948

I dag er der 13 igangværende fredsbevarende operationer

FN-styrkernes totale budget er 6,7 milliarder dollar

Over en million mennesker har gjort tjeneste under FN-flaget

Verdenserklæringen om Menneskerettigheder

Hvordan blev FN's Verdenserklæring om Menneskerettigheder til?

De grusomme overgreb mod civilbefolkningen og Hitlers folkemord mod jøder og andre minoriteter under 2. Verdenskrig skabte enighed om, at menneskerettigheder var et vigtigt internationalt tema. Da FN blev oprettet, blev menneskerettigheder en af hovedopgaverne for organisationen. I 1946 begyndte arbejdet med at udarbejde en verdenserklæring om menneskerettigheder.

Repræsentanter med forskellige juridiske, religiøse og kulturelle baggrunde fra alle verdens regioner var med til at udråbe erklæringen ved de Forenede Nationers generalforsamling i Paris d. 10. december 1948 (Generalforsamlings resolution 217 A). Det blev det første juridiske dokument til beskyttelse af universelle menneskerettigheder.

På næste side kan du finde Amnesty Internationals forkortede udgave af Verdenserklæringen om Menneskerettigheder. Den fulde version kan du finde her:

<https://www.globalis.dk/tema/menneskerettigheder/dk-verdenserklæringen-om-menneskerettigheder>

Hvem skrev Verdenserklæringen

FN nedsatte et udvalg, der havde til opgave at udarbejde et udkast til verdenserklæringen. Udvalget bestod af en repræsentant fra Libanon, Sovjetunionen, Kina, Frankrig, USA, Storbritannien, Chile, Canada og Australien. Eleanor Roosevelt blev i 1946 udnævnt som delegeret til FN. Som leder af Menneskeretskommissionen var det hende, der var katalysatoren for formuleringen af Verdenserklæringen om Menneskerettighederne.

Hvem stemte for og imod verdenserklæringen?

I 1948 tilsluttede kun 58 lande sig FN. Ingen af dem stemte imod verdenserklæringen, men otte lande undlod at stemme: Sovjetunionen, Hviderusland, Ukraine, Tjekkoslovakiet, Polen, Jugoslavien, Sydafrika og Saudi-Arabien. To lande, Yemen og Honduras, var fraværende under afstemningen.

De 48 lande, der stemte, var Afghanistan, Argentina, Australien, Belgien, Bolivia, Brasilien, Canada, Chile, Colombia, Costa Rica, Cuba, Danmark, Den Dominikanske Republik, Ecuador, Egypten, El Salvador, Etiopien, Filippinerne, Frankrig, Guatemala, Haiti, Grækenland, Indien, Irak, Iran, Island, Kina, Libanon, Liberia, Luxembourg, Mexico, Myanmar, Holland, New Zealand, Nicaragua, Norge, Pakistan, Panama, Paraguay, Peru, Storbritannien, Sverige, Syrien, Thailand, Tyrkiet, USA, Uruguay og Venezuela.



USA's repræsentant i udkastkomiteen, Eleanor Roosevelt, holder et færdigt eksemplar af Verdenserklæringen for menneskerettigheder op.

Foto: UN Photo.

Verdenserklæringen om Menneskerettigheder

Nedenstående er en forkortet version af Verdenserklæringen. Den fulde version kan findes her: <https://www.globalis.dk/tema/menneskerettigheder/dk-verdenserklæringen-om-menneskerettigheder>

Artikel 1. Alle mennesker er født frie og lige i værdighed og rettigheder.

Artikel 2. Enhver har krav på alle de rettigheder og friheder, som nævnes i denne erklæring.

Artikel 3. Enhver har ret til liv, frihed og personlig sikkerhed.

Artikel 4. Ingen må holdes i slaveri eller trældom

Artikel 5. Ingen må underkastes tortur eller grusom, umenneskelig eller vanærende behandling eller straf.

Artikel 6. Ethvert menneske har overalt i verden ret til at blive anerkendt som retssubjekt.

Artikel 7. Alle er lige for loven og har uden forskelsbehandling af nogen art.

Artikel 8. Enhver har ret til en fyldestgørende oprejsning ved de kompetente nationale domstole

Artikel 9. Ingen må underkastes vilkårlig anholdelse, tilbageholdelse eller landsforvisning.

Artikel 10. Enhver har under fuld ligeberettigelse krav på en retfærdig og offentlig behandling.

Artikel 11. Enhver har ret til at blive anset for uskyldig, indtil hans skyld er godtgjort i henhold til lov ved en offentlig retshandling.

Artikel 12. Ingen må være genstand for vilkårlig indblanding i private forhold, familie, hjem eller korrespondance.

Artikel 13. Enhver har ret til at bevæge sig frit og til frit at vælge opholdssted indenfor hver stats grænser.

Artikel 14. Enhver har ret til i andre lande at søge og få tilstået asyl mod forfølgelse.

Artikel 15. Enhver har ret til en nationalitet.

Artikel 16. Uden begrænsninger af racemæssige, nationalitetsmæssige eller religiøse grunde har mænd og kvinder, der har nået myndighedsalderen, ret til at gifte sig og stifte familie.

Artikel 17. Enhver har ret til at eje ejendom såvel alene som i fællig med andre.

Artikel 18. Enhver har ret til tanke-, samvittigheds- og religionsfrihed.

Artikel 19. Enhver har ret til menings- og ytringsfrihed.

Artikel 20. Alle har ret til under fredelige former frit at forsamles og danne foreninger.

Artikel 21. Enhver har ret til at deltage i sit lands styre enten direkte eller gennem frit valgte repræsentanter.

Artikel 22. Enhver har som medlem af samfundet ret til social tryghed og har krav på, at de økonomiske, sociale og kulturelle rettigheder.

Artikel 23. Enhver har ret til arbejde...Enhver har uden forskel ret til lige løn for lige arbejde.

Artikel 24. Enhver har ret til hvile og fritid.

Artikel 25. Enhver har ret til en sådan levestandard, som er tilstrækkelig til hans og hans families sundhed og velvære

Artikel 26. Enhver har ret til undervisning.

Artikel 27. Enhver har ret til frit at deltage i samfundets kulturelle liv.

Artikel 28. Enhver har krav på en social og international orden.

Artikel 29. Enhver har pligter overfor samfundet, der alene muliggør personlighedens frie og fulde udvikling.

Artikel 30. Intet i denne erklæring må fortolkes som givende nogen stat, gruppe eller enkeltperson hjemmel til at inkludere sig på nogen virksomhed eller foretage nogen handling, der tilsigter at nedbryde nogen af de heri opregnede rettigheder og friheder.

Børnekonventionen

Børnekonventionen blev vedtaget på en generalforsamling den 20. november 1989. I anledning af 30 året lancerede UNICEF nedenstående farverige og børnevenlige udgave. Plakaten kan downloades via UNICEF's hjemmeside: <https://www.unicef.dk/wp-content/uploads/2019/11/UNICEF-CRC-poster-A3-B420xH297.pdf>—heri også en yderligere beskrivelse af hver artikel.

 1 DEFINITIONEN PÅ ET BARN	 2 MAN MÅ IKKE DISKRIMINERE	 3 DET BEDSTE FOR BARNET	 4 GØR RETTIGHEDER TIL VIRKELIGHED	 5 FAMILIEN SKAL VEJLEDE I TAKT MED BØRNS UDVIKLING	 6 LIV, OVERLEVELSE OG UDVIKLING	 7 NAVN OG NATIONALITET
 8 IDENTITET	 9 HOLD FAMILIER SAMMEN	 10 KONTAKT MED FORÆLDRE PÅ TVÆRS AF LANDE	 11 BESKYTTELSE MOD KIDNAPNING	 12 RESPEKT FOR BØRNS MENING	 13 DELING AF VIDEN	 14 TANKE- OG RELIGIONSFRIHED
 15 OPRETTE ELLER DELTAGE I KLUBBER	 16 BESKYTTELSE AF PRIVATLIV	 17 ADGANG TIL INFORMATION	 18 FORÆLDRENS ANSVAR	 19 BESKYTTELSE MOD VOLD	 20 BØRN UDEN FAMILIER	 21 ADOPTEREDE BØRN
 22 BØRN PÅ FLUGT	 23 BØRN MED HANDICAP	 24 SUNDHED, VAND, MAD OG MILJØ	 25 ANBRAGTE BØRNS SAGER SKAL REVURDERES	 26 SOCIAL OG ØKONOMISK HJÆLP	 27 MAD, TØJ, ET SIKKERT HJEM	 28 ADGANG TIL UDDANNELSE
 29 FORMÅL MED UDDANNELSE	 30 KULTUR, SPROG OG RELIGION	 31 HVILE, LEG, KULTUR, KUNST	 32 BESKYTTELSE MOD SKADELIGT ARBEJDE	 33 BESKYTTELSE MOD FARLIGE STOFFER	 34 BESKYTTELSE MOD SEKSUELLE OVERGREB	 35 BEKÆMPELSE AF SALG AF OG HANDEL MED BØRN
 36 BESKYTTELSE MOD UDNYTTELSE	 37 BØRN I FÆNGSEL	 38 BESKYTTELSE UNDER KRIG	 39 PLEJE, BEHANDLING OG HJÆLP TIL AT KOMME HJEM IGEN	 40 BØRN DER BRYDER LOVEN	 41 DEN BEDSTE LOV FOR BØRN GÆLDER	 42 ALLE SKAL KENDE BØRNS RETTIGHEDER

43-54



SÅDAN VIRKER KONVENTIONEN

BØRNS RETTIGHEDER

FN'S KONVENTION OM BARNETS RETTIGHEDER

FN - på kryds og tværs

FORMÅL: Lære om FN's oprindelige mål og opbygningen af FN

TID: ca. 30 min

Sådan gør du:

Læs teksten

Udfyld kryds og tværs

FN - hvad og hvorfor

FN er en international organisation, der blev oprettet i 1945 i kølvandet på 2. Verdenskrig. Grundlæggerne var chokeret over krigens ødelæggelser og Holocaust rædsler. De ville skabe en organisation, som de håbede kunne være i stand til at forebygge lignende katastrofe i at opstå i fremtiden—og at kunne forbedre livet for hele verdens befolkning.

Hvad er FN's mål?

Hovedmålene er at løse internationale konflikter og forebygge krig; bekæmpe fattigdom og sikre bæredygtig udvikling og beskytte menneskerettigheder.

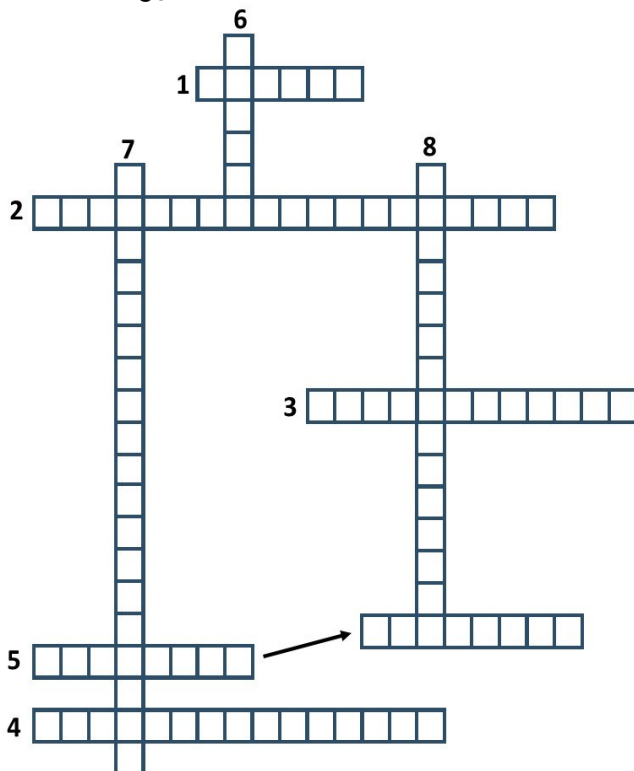
Hvem styrer FN og hvordan fungerer det?

Hensigten er at få alle verdens lande til arbejde sammen for at opnå alle ovenstående mål. FN består af 193 lande kaldet 'medlemslande'. Disse lande finansierer FN's arbejde og aktiviteter. De er lige som aktionærer i et firma. FN's generalsekretær er lidt som en direktør i et firma, der sørger for at den daglige drift af organisationen.

Hvordan er FN opbygget?

FN består af mange vigtige dele. Hver del arbejder med forskellige aspekter inden for FN's mål. FN består også af rigtig mange forskellige organisation, der også hver især har forskellige fokusområder.

OG TVÆRS
FN PÅ KRYDS



VANDRET

1. Hovedfokus for denne FN organisation er uddannelse, videnskab og kultur
2. Hvor alle verdens lande mødes og diskuterer verdenssituationen
3. Ordet der bruges til at beskrive landene i FN
4. 'Direktøren' for FN kaldes...
5. FN er en forkortelse af ...

LODRET

6. Denne del af FN fokuserer på at hjælpe børn
7. FN vil beskytte...
8. En vigtig del af FN, der fokuserer på opretholdelse af international fred og sikkerhed.

FN - på kryds og tværs (2)

FORMÅL: Dette fakta ark forklarer noget af det arbejde, der er hovedområderne i FN's arbejde.

TID: ca. 30 min.

Sådan gør du:

Lær dem grundigt. Efter du har læst hver fakta boks, skal du opsummere i kun ét ord.

Generalforsamlingen er der, hvor alle 193 medlemslande mødes for at diskutere globale problemer. Generalforsamlingen er det, der kommer tættest på et verdensparlament. Alle lande, store, små, rige eller fattige har én stemme hver. Deres beslutninger bliver skrevet ned i dokumenter kaldet resolutioner.

Opsummer i ét ord: _____

Sikkerhedsrådet er ansvarlig for at opretholde fred og forsøge at forebygge konflikter, der truer international sikkerhed. Alle FN's medlemslande skal respektere og efterkomme beslutninger her fra. Sikkerhedsrådet kan indsætte fredsbevarende operationer i lande. Disse operationer beskytter civile og hjælper parterne med at løse problemerne på fredelig vis. Sikkerhedsrådet har 15 medlemmer, heraf er 5 faste medlemmer (Kina, Frankrig, Rusland, Storbritannien, USA), mens de andre 10 går på skift mellem medlemslandene.

Opsummer i ét ord: _____

UNDP (UN Development Programme) arbejder for at udrydde fattigdom. En af deres hovedopgaver er at koordinere kræfter for at opfylde FN's Verdensmål. Verdensmålene består af 17 mål med i alt 169 delmål.

Opsummer i ét ord: _____

UNICEF (FN's børneorganisation) arbejder for børns rettigheder, deres overlevelse, udvikling og beskyttelse. UNICEF arbejder for at sikre alle børn over alt i verden har de samme rettigheder. UNICEF fokuserer på, at børn har adgang til skolegang og sundhedstjenester - men også på at forhindre børnearbejde, misbrug og omsorgssvigt.

Opsummer i ét ord: _____

WFP er FN's fødevareprogram - verdens største organisation, der bekæmper sult. WFP brødføder over 90 millioner mennesker om året - og redder livet for dem, der er påvirket af konflikter og naturkatastrofer.

Opsummer i ét ord: _____

UNESCO er den FN's organisation, der beskæftiger sig med uddannelse, videnskab, kultur, kommunikation og information. UNESCO arbejder blandt andet for at sikre, at alle børn i verden har mulighed for at kunne komme i skole. UNESCO hjælper også med bevarelse af kulturelle bygninger og naturområder ved at give dem status som Verdensarv.

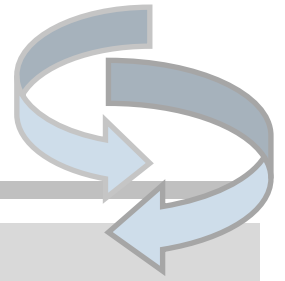
Opsummer i ét ord: _____

WHO (World Health Organisation) er FN's sundhedsorganisation, der tager sig af sager omhandlende global sundhed. De arbejder for at forebygge sygdomme som f.eks. malaria og HIV/AIDS. WHO arbejder også for at styrke sundhedssystemerne i alle verdens lande, så befolkningen kan blive sundere, leve længere og bedre.

Opsummer i ét ord: _____

Genlæs faktaboksen om Sikkerhedsrådet. Hvorfor tror du disse fem lande er de mest magtfulde i Sikkerhedsrådet? Hvorfor er det lige de lande, der er faste medlemmer? Er der andre lande, som du synes også - eller hellere skulle være det?

FN - quiz og byt



FORMÅL: Kendskab til FN

TID: 20 minutter

MATERIALE: Print og klip nedenstående udsagn

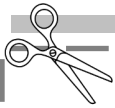
SÅDAN GØR DU:

Klip firkanterne ud. Hver person får ét kort. Alle går rundt mellem hinanden og finder en at læse spørgsmålet højt for. Den anden svarer. Herefter stiller den anden sit spørgsmål, først person svarer. De bytter kort—og gentager med en ny makker.



Hvad står FN for? De Frelste Nationer <u>De Forenede Nationer</u> Fredelige Nationer	Hvem gælder Verdenserklæringen om Menneskerettighederne for? Kun folk i FN's medlemslande <u>Alle mennesker (uanset køn, alder, race, handicap, religion osv)</u>
Hvor mange af FN's medlemslande har tilsluttet sig Verdenserklæringen om Menneskerettigheder? <u>Alle 193 medlemslande</u> Kun de rige lande Kun alle EU lande	I hvilket år blev Verdenserklæringen om Menneskerettigheder vedtaget? 1920 <u>1948</u> 2000
Hvilken dato er FN-dagen? 24. marts <u>24. oktober</u> 24. december	Hvor mange permanente medlemslande er der i FN's Sikkerhedsråd? 2 <u>5</u> 8

FN - quiz og byt (2)



Hvilke 5 lande er permanente medlemmer af sikkerhedsrådet?

USA, Frankrig, Kina, England og Rusland

Danmark, Sverige USA, Japan, Kina

USA, Tyskland, Spanien, Kina, Rusland

Hvad er FN's 3 fokusområder?

Fred, Bæredygtig udvikling, Menneskerettigheder

Tro, håb, kærlighed

Handel, økonomi, religion

Hvor mange medlemslande har FN

51 medlemslande

101 medlemslande

193 medlemslande

På baggrund af hvilken historisk begivenhed blev FN's Verdenserklæring om Menneskerettigheder vedtaget?

Ungdomsoprøret

2. Verdenskrig

Murens fald

Hvor mange nationer var med til at oprette FN?

5

51 (heriblandt Danmark)

105

Hvor får FN penge fra?

Medlemslandene betaler hver især et årligt beløb

De sælger en masse varer

Hvor mange artikler består FN's Verdenserklæring om Menneskerettigheder af?

10 artikler

20 artikler

30 artikler

Spørgsmål:

Hvornår blev Danmark medlem af FN?

1945 ved FN's oprettelse

1972 efter Danmark kom med i EU (EF)

2015 da Verdensmålene blev vedtaget

FN - quiz og byt (3)



Hvad hedder FN's internationale traktat, der opstiller de grundlæggende principper for internationale forbindelser?

FN-pagten

Den Hemmelige Pagt

FN-dokumentet

Hvor mange sprog er menneskerettighedserklæring oversat til?

Kun Engelsk, fransk og kinesisk

Alle europæiske sprog

Over forskellige 500 sprog

Er FN en verdensregering?

Ja - FN regerer over alle lande

Nej - FN er ikke en regering. Det er et internationalt forum for samarbejde mellem lande

Hvor mange mål består FN's Verdensmål af?

5 (plus 169 delmål)

17 (plus 169 delmål)

24 (plus 169 delmål)

Hvad hedder FN's fødevareprogram, der redder liv under kriser—og som hjælper med at skaffe mad til børn, så de kan passe deres skolegang?

WFP

UNICEF

UNESCO

I hvilket år blev FN's Verdensmål vedtaget?

1995

2000

2015

Hvor blev FN's Verdensmål vedtaget ?

På et FN-topmøde i New York

På en konference i RIO

På et hemmeligt møde i Bruxelles

Hvad hedder den konvention, der knytter sig til Verdenserklæringen om Menneskerettigheder og som handler om børns rettigheder?

Elevrettighederne

Børnekonventionen

Traktat for børn

FN - quiz og byt (4)



Hvem har vedtaget Verdensmålene?

Alle FN's 193 medlemslandes regeringsledere

Regeringsleder fra alle rige lande

Stormagterne

Hvad er titlen for FN's øverste administrative person?

Chefen for det hele

Generalsekretæren

FN-direktøren

Meget gjort - Meget mangler

FORMÅL: Opnå kendskab til konkrete eksempler på FN's arbejde—både hvad der er lykkedes—og hvor meget der stadig er at gøre.

TID: 30-45 minutter

MATERIALE: Print og klip de 23 kortpar i forskellige bunker

SÅDAN GØR DU:

Kortene fungerer som modsætningspar, hvor den ene viser en positiv forandring, mens det andet viser, hvad der stadig mangler.

Spil sammen 2-3 stykker. Læg alle kortene ud med bagsiden opad. På skift vendes 2 kort i samme kategori. Får man et par, beholder man dette—og får en ekstra tur. Ellers lægges de ned igen, hvor de kom fra—og turen går videre. Den med flest par har vundet.

Afslut spillet med en fællesdiskussion - f.eks.:

- Var der særlige udsagn i bed mærke i eller undrede jer over?
- Er verden blevet bedre eller dårligere siden I blev født?
- Hvor er der sket fremskridt?
- Hvilke udfordringer er vokset?
- Hvilke forudsætninger er der for at løse nuværende udfordringer?
- Hvilken rolle burde FN have?
- Hvilket ansvar har de forskellige regeringer?
- Hvilket ansvar har alle hver især for at bidrage til en bedre verden?



Antallet af lande, som har ratificeret de forskellige menneskerettighedskonventioner er steget dramatisk siden 1990.

Alle verdens lande (på nær Somalia og USA) har tilsluttet sig børnekonventionen.

Omkring 370 millioner mennesker i verden tilhører et urfolk. I 2007 vedtog FN en specifik deklARATION for at værne om deres rettigheder.

I 2007/2008 vedtog FN's Generalforsamling en resolution, som kræver afskaffning af dødsstraf.

Over 90% af FN's medlemsstater har forpligtet sig til at følge Kvindekonventionen, der støtter kvinders rettigheder.

FN fremmer og styrker demokrati rundt om i verden—blandt andet har FN støttet demokratiske valg i mere end 100 lande.

Siden 1945 har FN bidraget til at stoppe væbnede konflikter ved at forhandle mere end 170 forskellige fredsfor-slag.

FN rydder miner i 42 lande verden over—blandt andet i Afghanistan, Angola, Bosnien-Herzegovina, Irak, Mozambique og Sudan.

Siden 1948 har FN haft 71 fredsbevarende operationer og reddet millioner fra at blive krigsofre.

FN overvåger hundredevis af atomkraftværker rundt om i verden for at se, hvilke lande, der udvikler atomvåben i hemmelighed.

Menneskerettigheder krænkes stadig overalt i verden.

På trods af at børnekonventionen siger, at børn ikke skal være soldater, så rekrutteres hundredetusindevis af børn til væbnede konflikter.

På trods af fremskridt lever urfolk rundt om i verden stadig under svære forhold pga staters uvilje til at erkende og støtte deres rettigheder.

58 ud af 193 lande har forstsat dødsstraf i deres love—og i 2009 blev der eksekveret dødsstraf i 18 lande.

Kvindekonventionen er den konvention med flest forbehold, hvor medlemslande dermed har fraholdt sig at underskrive dele af konventionen—og dermed heller ikke at følge dem.

Kun 30 af verdens lande anses for at være fuldt demokratiske. En minoritet—kun 15% - bor i disse lande.

I 2020 er der fortsat 24 væbnede konflikter i verden, hvoraf FN er til stede i 13 af dem.

I gennemsnit bliver et menneske dræbt eller lemlæstet af en landmine hver eneste time—og i 2016 mistede mindst 2.000 mennesker livet.

90% af dødsopfre i krig er civile. Mindst halvdelen af dem er børn, hvilket betyder, at der dør flere børn end soldater som følge af krig.

Ni lande i verden besidder tilsammen omkring 15.000 atomvåben.

Menneskerettigheder og demokrati

Menneskerettigheder og demokrati

Menneskerettigheder og demokrati

Menneskerettigheder og demokrati

Menneskerettigheder og demokrati

Menneskerettigheder og demokrati

Menneskerettigheder og demokrati

Menneskerettigheder og demokrati

Menneskerettigheder og demokrati

Menneskerettigheder og demokrati

Menneskerettigheder og demokrati

Menneskerettigheder og demokrati

Fred og sikkerhed

Fred og sikkerhed

Fred og sikkerhed

Fred og sikkerhed

Fred og sikkerhed

Fred og sikkerhed

Fred og sikkerhed

Fred og sikkerhed

<p>Mere end 50 millioner mennesker på flugt fra krig eller forfølgelse har fået hjælp af FN's flygtningeorgan, UNHCR.</p>	<p>Over 70 millioner mennesker er i 2020 stadig på flugt.</p>
<p>En international aftale mod klyngevåben trådte i kraft fra 2010, da mange af FN's lande ratificerede den.</p>	<p>Eftersom mange klyngebomber ikke detonerer ved nedslag, så kan de ligge på marker og udgøre livsfare for civile. 98% af klyngevåbens ofre er civile.</p>
<p>Børnedødeligheden på verdensplan faldt fra 18% i 1960 til 4,3% i 2015.</p>	<p>I Afrika syd for Sahara er børnedødeligheden dobbelt så høj i forhold til verdensgennemsnittet.</p>
<p>FN's arbejde med 2015-målene har bidraget til, at den ekstreme fattigdom i verden blev halveret i årene 2005-2015.</p>	<p>700 millioner lever stadig i ekstrem fattigdom, hvilket svarer til 10% af jordens befolkning.</p>
<p>Aldrig før har så mange mennesker haft adgang til rent drikkevand – helt specifikt omkring 1,8 milliarder flere, end det var tilfældet i 2000.</p>	<p>På verdensplan har 785 millioner mennesker fortsat ikke adgang til sikre vandforsyninger.</p>
<p>UNICEF har bidraget til, at der i dag er 9 ud af 10 af verdens børn, der går i skole.</p>	<p>Der er stadig 59 millioner børn, der ikke kommer i skole—her af flest piger.</p>
<p>Gennem information, medicin og prævention har FN's aidsprogram UNAIDS bidraget til stabilisering af sygdommen. Siden 2004 er det årlige dødstal faldet med 42%.</p>	<p>Omkring 40 millioner mennesker lever med HIV—og nye 2 millioner smittes stadig årligt.</p>
<p>FN's Fødevarerprogram, WFP, er verdens største humanitære program, der årligt når ud til 90 millioner mennesker i 80 forskellige lande.</p>	<p>I landene syd for Sahara lider en tredjedel af befolkningen af kronisk sult—og alligevel findes der flere sultende mennesker i Indien end i hele Afrika.</p>
<p>Det vurderes, at omkring 3 millioner børneliv årligt reddes pga. vaccinationer udført af FN's Børneorganisation, UNICEF.</p>	<p>Hvert år dør 2 millioner børn af sygdomme, der kunne været forhindret, hvis de var blevet vaccineret.</p>
<p>FN's Miljøprogram, UNEP, har plantet mere end 7,4 milliarder træer for at modvirke ørkenspredning.</p>	<p>1/3 af jordens overflade påvirkes i dag af ørkenspredning, hvilket truer en milliard folks levebrød.</p>

Fred og sikkerhed	Fred og sikkerhed
Fred og sikkerhed	Fred og sikkerhed
Udvikling og fattigdomsbekæmpelse	Udvikling og fattigdomsbekæmpelse
Udvikling og fattigdomsbekæmpelse	Udvikling og fattigdomsbekæmpelse
Udvikling og fattigdomsbekæmpelse	Udvikling og fattigdomsbekæmpelse
Udvikling og fattigdomsbekæmpelse	Udvikling og fattigdomsbekæmpelse
Udvikling og fattigdomsbekæmpelse	Udvikling og fattigdomsbekæmpelse
Udvikling og fattigdomsbekæmpelse	Udvikling og fattigdomsbekæmpelse
Udvikling og fattigdomsbekæmpelse	Udvikling og fattigdomsbekæmpelse
Miljø og klima	Miljø og klima

Alle FN's 193 landes statsledere vedtog i 2015 De 17 Verdensmål, der sætter kurs mod en bæredygtig udvikling for planeten.

UN Environment er FN's organisation for bevaring af klima og miljø. UN Environment leder det internationale arbejde for at standse klimaforandringer og er central i opfølgningen af Parisaftalen.

På FN's klimakonference, COP21 i Paris i december 2015, indgik alle FN's medlemslande en klimakonvention (UNFCCC) - en juridisk bindende klimaafnede med mål om at begrænse temperaturstigningen til 1,5 grader.

FN har været arena for internationale klimaforhandlinger siden 1990'erne. På de årlige klimatopmøder mødes alle verdens lande for at blive enige om, hvordan klimaproblemet skal løses, og hvem der skal gøre hvad.

Af de otte millenniumsmål (2015-målene) var miljømæssig bæredygtighed det eneste mål, hvor udviklingen gik den forkerte vej.

Konsekvenserne af klimaforandringerne har medført, at der i gennemsnit er 25,3 millioner mennesker hvert år, der forlader deres hjem på grund af klimarelaterede problemer.

Gennemsnitstemperaturen på jorden er højere nu, end den har været før. Hvert af de sidste 30 år har været varmere end det forrige.

I 2019 trak præsident Trump USA ud af Paris-aftalen, som han omtalte som en dårlig forretning for USA.

Miljø og klima

Miljø og klima

Miljø og klima

Miljø og klima

Miljø og klima

Miljø og klima

Miljø og klima

Miljø og klima

Hjørneleg

FORMÅL: At starte en samtale og diskutere FN's rolle og formål i verdenspolitikken

TID: 20 min.

MATERIALE: Lav en stor firkant i lokalet og opdel den i 4 (brug evt. tov, malertape, stole eller andet til at markere).

SÅDAN GØR DU:

Lav en stor firkant i lokalet - og inddel den i 4. Stil dig i midten og saml alle deltagerne omkring dig. Stil et spørgsmål i plenum (f.eks. et af nedenstående) og giv 4 svarmuligheder, der svarer til de fire felter, som firkanten er opdelt i. Gør deltagerne opmærksomme på, at der ikke er rigtige og forkerte svar, men at det gælder om selv at tage et valg—og kort at kunne argumentere for dette.

Hver deltager stiller sig i det felt/ hjørne, der svarer til deres valg. Et af svarmulighederne er altid det åbne hjørne, hvor man kan stille sig, hvis man har et helt 4. forslag/svar, som man kan argumentere for. Spillelederen spørger nu ind til, hvorfor man har stillet sig, hvor man har - og deltagerne kommer med korte argumenter. Når argumenter fra alle hjørner er blevet sagt, har man mulighed for at skifte hjørne, hvis man f.eks. syntes en af de andre havde et godt argument, som man ikke selv lige havde tænkt på.

Dernæst læser spillelederen næste spørgsmål højt, og fortsætter som ovenstående.

Forslag til spørgsmål:

1) FN's vigtigste opgave er:

- A - at stoppe krig
- B - at beskytte miljøet
- C - at bekæmpe fattigdom
- D - åbent hjørne

2) Hvem har ansvaret for at skabe en bedre verden?

- A - de enkelte lande
- B - civilsamfundet—du og jeg
- C - FN og/eller andre internationale organisationer
- D - åbent hjørne

3) Den største trussel mod FN er:

- A - manglende støtte fra verdens befolkning
- B - mangel på penge
- C - at nogle lande tager over med deres egen agenda
- D - åbent hjørne

4) Fattigdom er bedst karakteriseret ved:

- A - mangel på penge
- B - mangel på muligheder for at påvirke eget liv
- C - mangel på rettigheder til f.eks. sundhed og uddannelse
- D - åbent hjørne

5) Det vigtigste af FN's Verdensmål er:

- A - 1 Afskaf fattigdom
- B - 13 Klimaindsats
- C - 16 Fred, retfærdighed og stærke institutioner
- D - åbent hjørne

Hvem-gør-hvad?

FORMÅL: Opnå kendskab til FN systemets opbygning og nogle af dets vigtige organisationer

TID: 15 minutter

MATERIALE: Print og klip nedenstående udsagn

SÅDAN GØR DU: Kig på "Overblik over FN-systemet" (du finder det forrest i hæftet under fakta). Læg papiret væk, mens du løser denne opgave ved at sætte streg mellem de to bokse, der passer sammen. Variation: Spil memory. Klip boksene ud og sæt dem på kort af samme størrelse

Sikkerhedsrådet

Blev etableret som et af FN's organer med det formål at overvåge den sociale udvikling i ikke frie stater. I nyere tid mødes rådet kun ved behov.

Formynderskabsrådet

Er kendetegnet ved de blå hjelme. Der er 13 nuværende i gang, men siden 1948 har der været 71.

Sekretariatet

Funktionerne er blandt andre at indsamle baggrundsviden om det, der skal behandles, at bidrage til realisering af FN beslutninger, organisere konferencer. Chefen kaldes Generalsekretær.

Generalforsamlingen

FN's Fødevareprogram er verdens største humanitære organisation, som bekæmper sult globalt.

FN's økonomiske og sociale råd (ECOSOC)

FN's udviklingsprogram, der arbejder for at afskaffe fattigdom. Er FN's største udviklingsorganisation og koordinator for hele FN udviklingssystem.

Den Internationale Domstol

Organisation, der arbejder med at beskytte og hjælpe mennesker på flugt.

UNICEF

Beskæftiger sig bl.a. med økonomiske udfordringer som handel, transport og industrialisering, men også sociale spørgsmål.

Fredsbevarende operatio-

Verdens største humanitære organisation for børn

UNEP

FN's centrale organ, hvor hvert land kan give udtryk for sit syn på en hvilken som helst sag. Alle FN's medlemmer har en plads og hver nation har én stemme.

WFP

FN's vigtigste dømmende organ. Kun stater, ikke enkeltpersoner, kan indbringe sager. Hovedkvarteret er i Haag. Der er 15 dommere, som vælges af Sikkerhedsrådet og Generalforsamlingen.

UNDP

Organisationen taler miljøets sag inden for FN-systemet og er en førende global miljømyndighed.

UNHCR

Tager sig kun af spørgsmål vedrørende fred og sikkerhed. 15 medlemslande.-5 er permanente: Frankrig, Kina, Rusland, Storbritannien og USA. De øvrige går på skift.

UN WOMEN

FN's enhed for ligestilling og forbedring af kvinders forhold

Match konventionerne

FORMÅL: At opnå kendskab til nogle af de mange og vigtige aftaler, som verdens lande har lavet aftaler om.

TID: 15 minutter

MATERIALE: Print og klip til hver gruppe udsagnene på næste side

SÅDAN GØR DU:

- Læs faktaboks om konventioner og resolutioner
- Print og klip rubrikkerne på de næste sider.
- Eleverne skal nu to og to matche en konvention med et uddrag fra en artikel i konventionen.
- Sammenlign og diskuter de forskellige konventioner plenum i klassen.
- Spørg til hvilke to konventioner de tror Danmark ikke har tilsluttet sig—og diskuter hvorfor de ikke har tilsluttet sig dem.
- Hvorfor har Danmark ikke tilsluttet sig Konventionen om Beskyttelse af Personer mod Tvungen Forsvinning og Konventionen om Vandrende Arbejdstageres Rettigheder?
- Danmark har underskrevet konventionen om beskyttelse af personer mod tvungen forsvinding i 2007, men mangler stadig at ratificere den. Danmark har stadig ikke underskrevet konventionen om vandrende arbejdstageres rettigheder.
- Hvorfor? Hvad kunne være argumenter for og mod?

FAKTABOKS

Hvad er konventioner og resolutioner?

Konventioner er internationale aftaler med en række forpligtelser indenfor et bestemt emne, det kunne være f.eks. børns rettigheder. Resolutioner er en smule bredere og er en forsamlings fælles beslutning vedtaget gennem en afstemning. I FN bliver resolutioner vedtaget i generalforsamlingen, hvor alle medlemslande har en plads og en stemme.

Selvom et land underskriver en konvention, er det ikke det samme som at vedtage en lov. En konvention skal ratificeres efter at være blevet underskrevet. At ratificere vil sig at føre konventionen ud i praksis og overholde de forpligtelser den indeholder. Man kan derfor sige, at underskrivelser af konventioner og resolutioner ikke er juridisk bindende. Det betyder at selvom et land underskriver en konvention, f.eks. børnekonventionen, men ikke ratificerer den, er de ikke juridisk forpligtiget til at leve op til de krav som konventionen stiller. Det kan virke ulogisk at tillade lande at skrive under på noget, som de ikke kommer til at overholde. Men det tillader FN at undersøge situationen i landet på det pågældende emne og dermed kommer med kritik og anbefalinger til landet, som kan føre til forbedringer. FN's menneskerettighedsråd gennemgår menneskerettighedssituationen i medlemslandene ved hjælp af en UPR – Universal Periodic Review – netop for at kunne give en universel vurdering af status på menneskerettighederne i alle verdens lande.

Konventionen om barnets
rettigheder

Konventionen, der udspringer fra Verdenserklæringen og gælder for en særlig gruppe af mennesker. En gruppe, som for få årtier siden ikke blev regnet for nogen, der havde rettigheder.

Konventionen om rettigheder
for personer med handicap

Konventionens mål er at sikre, at en særlig gruppe har de samme rettigheder som andre—selvom de nogle gange og på nogle områder kan have svært ved at være med i samfundet på samme måde som andre.

Konventionen om Afskaffelse
af Alle Former for Diskrimination
imod kvinder

Denne konvention fokuserer på ikke at diskriminere en bestemt gruppe mennesker uanset ægteskabelig stilling. De har som alle andre frihedsrettigheder på alle områder f.eks.: politiske, økonomiske, sociale, kulturelle, borgerlige og alle andre områder, men sådan har det ikke altid været— heller ikke i Danmark.

Konventionen mod Tortur og
anden Grusom, Umenneskelig
eller Nedværdigende
Behandling eller Straf

Hverken krig eller trussel om krig eller noget andet kan retfærdiggøre brug af vold og afstraffelse. Derfor er denne konvention vigtig.

Konventionen om Vandrende
Arbejdstageres Rettigheder

Denne konvention beskytter folk, som vil, er eller har haft lønnet arbejde i et andet land, end hvori han eller hun er borger.

<p>Konventionen om Borgerlige og Politiske Rettigheder</p>	<p>Denne konvention handler om rettigheder til at få retshjælp, hvis man bliver anklaget—og retten til at kunne klage, hvis man bliver uretfærdigt behandlet.</p>
<p>Konventionen om Økonomiske, Sociale og Kulturelle Rettigheder</p>	<p>Alle folk har selvbestemmelsesret. I kraft af denne konvention, kan folk frit bestemme deres politiske stilling og frit varetage deres egen økonomiske udvikling.</p>
<p>Konventionen om Afskaffelse af Alle Former for Racediskrimination</p>	<p>Denne konvention beskytter retten til at være den man er—uanset hvordan man ser ud eller hvor man kommer fra - og der ikke må diskrimineres på baggrund af dette.</p>
<p>Konventionen om Beskyttelse af Personer mod Tvungen Forsvinding</p>	<p>Denne konvention beskytter folk, der er udsat for anholdelse, tilbageholdelse, bortførelse eller nogen anden form for frihedsberøvelse.</p>

FN på Spil

FORMÅL: Eleverne opnår viden om FN.

TID: 30 min.

MATERIALE: 2-4 brikker + 1 terning (evt print) pr gruppe. Print spørgsmål og aktionskort og klip dem ud. Print 1 spilleplade pr gruppe.

NB—nogle af spørgsmålene kan forekomme lidt svære, men de er alle blev brugt eller introduceret i de foregående opgaver, så spillet kan med fordel bruges som opsamling.

Sådan gør du:

- **Grupper**

Eleverne er på hold 2 og 2, hvor de spiller mod 1-2 andre hold per plade. De giver en makker at diskutere med, men samtidig jo færre personer om ét spil, jo mere taletid til den enkelte.

- **Før start**

Forklar nedenstående regler

Uddel brikker, terning og spilleplade til hver gruppe.

Uddel en bunke spørgsmålskort og aktionskort til hver gruppe.

- **Spillets gang**

Holdene kaster terning. Højeste antal øjne starter. Ryk terningens antal frem på felterne i urets retning. Lander man på et billede, skal man svare på det spørgsmål, som modstanderholdet læser højt. Hvis man svarer rigtigt, rykker man 2 felter frem. Svarer man forkert, rykker man 2 felter tilbage. Hvis man herefter lander på en stjerne eller pil, følger man anvisning, som beskrevet i samme runde.

- **Stjernerne**

Hvis man lander på en stjerne skal man trække et stjernekort. Her vil en situation beskrives, som enten vil give spilleren/holdet en fordel eller ulempe.



- **Pilene**

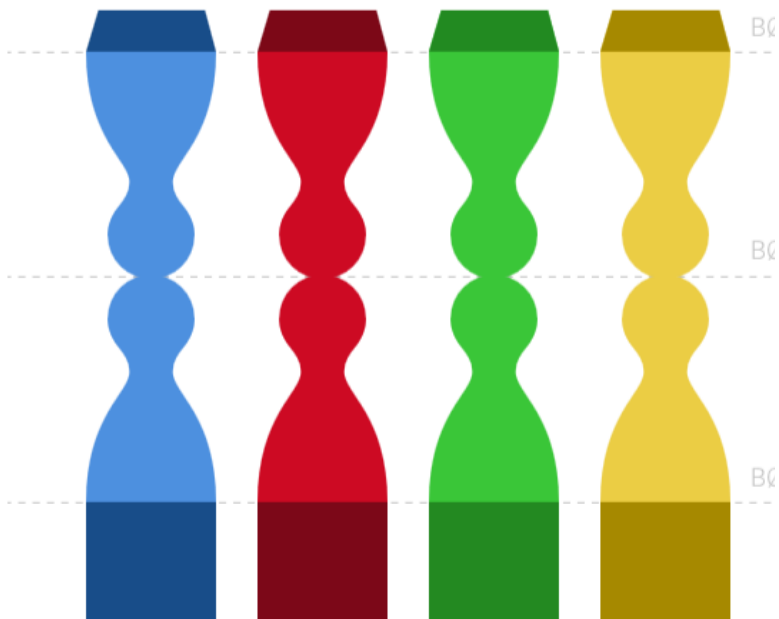
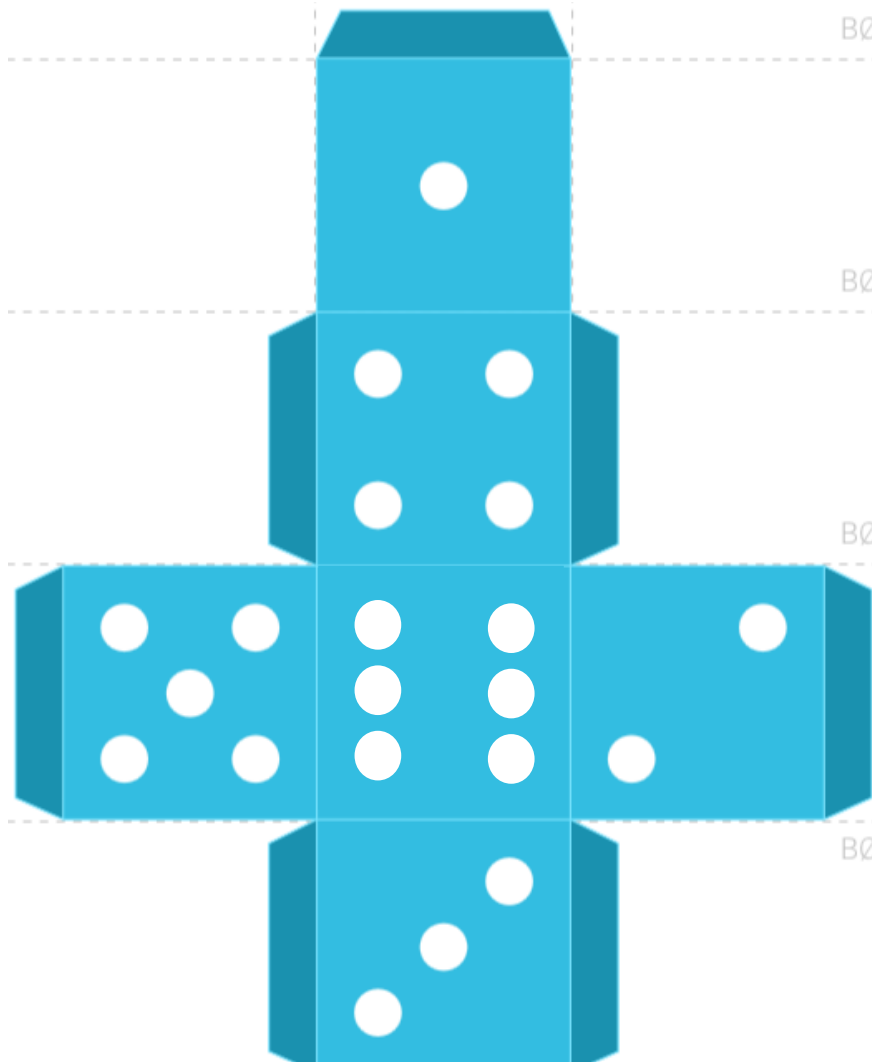
Hvis man lander på en felt, hvorfra der udgår en pil, skal spilleren/holdet rykke direkte til, hvor pilen leder hen - uanset om det er frem eller tilbage.

- **Vinder**

Første spiller/ hold forbi mål har vundet. Man kan også vælge at spille flere runder, hvorved man i fald modtager et ekstra slag, når mål passerer.



Fotos fra UN Photo



Spørgsmål:

Hvad står FN for?

Svar:

De Forenede Nationer
(eng: UN - United Nations)

Spørgsmål:

Hvad hedder den menneskeretskonvention, der handler om børns rettigheder?

Svar:

Børnekonventionen (FN's Konvention om Barnets Rettigheder)

Spørgsmål:

Hvem gælder Verdenserklæringen om Menneskerettighederne for?

Svar: Alle mennesker (uanset køn, alder, race, handicap, religion osv)

Sandt eller falsk?

Menneskerettigheder handler om forholdet mellem enkeltindivider og staten de lever i.

Svar:

Sandt

Spørgsmål:

Hvilken dato er FN-dagen?

Svar:

24 oktober

Spørgsmål:

Hvad kaldes FN's menneskerettighedsråds gennemgang af menneskerettighedssituationen i medlemslandene?

Svar: UPR

(Universal Periodic Review)

Spørgsmål:

Hvor mange af FN's medlemslande har tilsluttet sig Verdenserklæringen om Menneskerettigheder?

Svar: Alle 193

Spørgsmål:

I hvilket år blev Børnekonventionen vedtaget på en FN Generalforsamling?

Svar:

1989

Spørgsmål:

Hvor mange permanente medlemslande er der i FN's sikkerhedsråd?

Svar: 5



Spørgsmål:

På baggrund af Verdenserklæringen om Menneskerettigheder er der udarbejdet forskellige konventioner. Hvor mange konventioner er der?

Svar:

9

Spørgsmål:

I hvilket år blev Verdenserklæringen om Menneskerettigheder vedtaget?

Svar: 1948

Spørgsmål :

Stater er både forpligtet til ikke selv at krænke menneskerettighederne, men hvad er de også forpligtet til at forhindre borgere i ?

Svar:

...at krænke hinandens menneskerettigheder.

Spørgsmål :

Hvilke 5 lande er permanente medlemmer af sikkerhedsrådet?

Svar: USA, Frankrig, Kina, England og Rusland.

Spørgsmål :

Hvor mange af FN's 9 konventioner om menneskerettigheder har Danmark tilsluttet sig?

Svar:

7 ud af 9

(FN's Konvention om Beskyttelse af Personer mod Tvungen Forsvinding og FN's Konvention om Vandrende Arbejdstageres Rettigheder)

Spørgsmål :

Hvad er FN's 3 fokusområder?

Svar:

Fred og sikkerhed

Bæredygtig udvikling

Menneskerettigheder

Spørgsmål :

Ideen om menneskerettigheder strækker sig tilbage til Antikken i Grækenland. Hvilke to meget berømte filosoffer beskæftigede sig med rettigheder?

Svar:

Platon og Aristoteles

Spørgsmål:

På baggrund af hvilken historisk begivenhed blev FN's Verdenserklæring om Menneskerettigheder vedtaget?

Svar: 2. Verdenskrig.

Spørgsmål:

At menneskerettigheder gælder for alle, og at alle menneskerettigheder er lige vigtige — og at de gælder for enhver tid, kalder man, at de er...

Svar:

Universelle



Spørgsmål:

Hvor mange medlemslande har FN

Svar:

FN har 193 medlemslande.

Spørgsmål:

Hvem gælder menneskerettighederne for?

Svar:

Alle mennesker (uanset alder, race, religion, politisk ståsted osv.)

Spørgsmål :

Hvor mange artikler består FN's Verdenserklæring for menneskerettigheder af?

Svar: FN's Verdenserklæring om Menneskerettigheder består af 30 artikler

Spørgsmål:

Hvilken berømt kvinde stod, som leder af FN's menneskeretskommissionen, i spidsen for udfærdigelsen af erklæringen?

Svar:

Eleanor Roosevelt

Spørgsmål:

Hvor mange nationer var med til at oprette FN?

Svar: 51, heriblandt Danmark

Spørgsmål:

Artiklerne i FN's Verdenserklæring om Menneskerettigheder definerer, hvad der menes med rettigheder. Hvor mange artikler er der?

Svar:

30

Spørgsmål:

Hvornår blev Danmark medlem af FN?

Svar:

1945 ved FN's oprettelse

Spørgsmål:

Menneskerettigheder har rødder langt tilbage i historien, men hvilken historisk begivenhed var udslagsgivende for FN's Verdenserklæring?

Svar:

Grusomhederne under 2. Verdenskrig

Spørgsmål:

Hvor får FN penge fra?

Svar:

Medlemslandene betaler hver især et årligt beløb



Spørgsmål:

Hvor mange sprog er Menneskerettighedserklæringen oversat til?

Svar:

over 500 sprog

Spørgsmål:

I hvilket år blev FN's Verdenserklæringen om Menneskerettigheder til?

Svar:

1948

Spørgsmål:

Hvad hedder FN's internationale traktat, der opstiller de grundlæggende principper for internationale forbindelser?

Svar: FN-pagten

Sandt eller falsk

Når et land har tilsluttet sig en menneskeretskonvention, så sker der ikke længere brud på menneskerettigheder i det land.

Svar:

Falsk—desværre!

Sandt eller falsk?

I introduktionen til FN's Verdensmål understreges det, at alle de 17 mål og 169 delmål "søger at realisere menneskerettighederne for alle".

Svar:

Sandt

Sandt eller falsk?

Som medlem af FN har Danmark været med til at vedtage en række menneskeretlige konventioner. Det gælder eksempelvis konventioner for at bekæmpe tortur og styrke handicappedes rettigheder?

Svar:

Sandt



Monsunen er langt om længe kommet til Indien, og regnen er gode nyheder for de indiske landmænd.

Fejr det ved et ekstra slag

FN har holdt topmøde om migration (ind- og udvandring) og har aftalt at åbne alle landegrænser.

Dit slag tæller derfor dobbelt

FN indkalder til topmøde om den verdensomspændende fødevarekrise, og alle verdens lande er inviteret. Globale løsninger prioriteres.

Den gode nyhed belønnes—ryk 2 felter frem

Verdens ledere har indset, at der skal laves internationale aftaler og globale løsninger, hvis klimaet skal reddes. Der indkaldes derfor til klimatopmøde.

Den gode nyhed belønnes—ryk 2 felter frem

Korruption skal bekæmpes, hvis der skal ske fremskridt.

I næste omgang—ryk til nærmeste stjerne

Du har kæmpet for FN's verdensmål 5—Ligestilling mellem kønnene.

Vælg en modspiller, der skal rykke 5 felter tilbage

Havet fortsætter med at stige som følge af klimaforandringerne. Mange østater bliver oversvømmet—og mennesker er tvunget til at flygte.

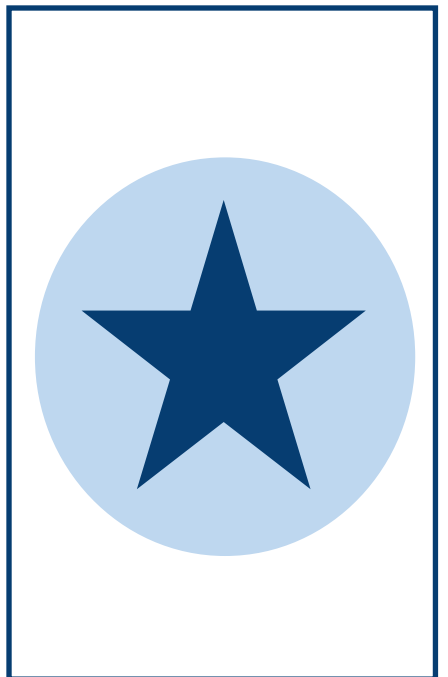
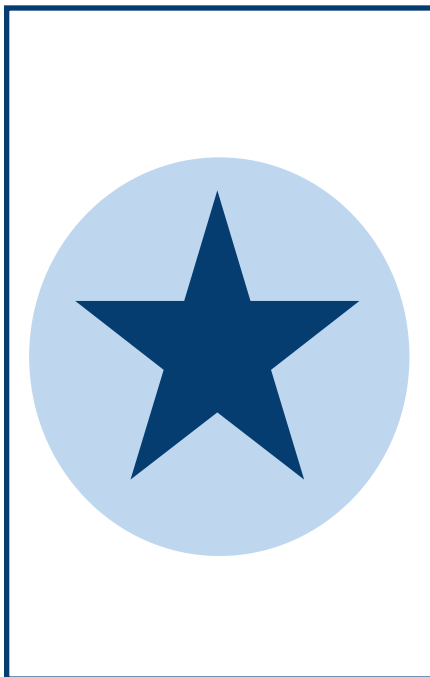
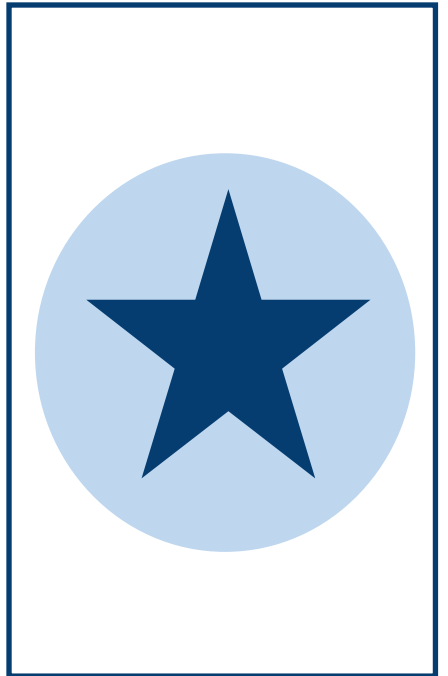
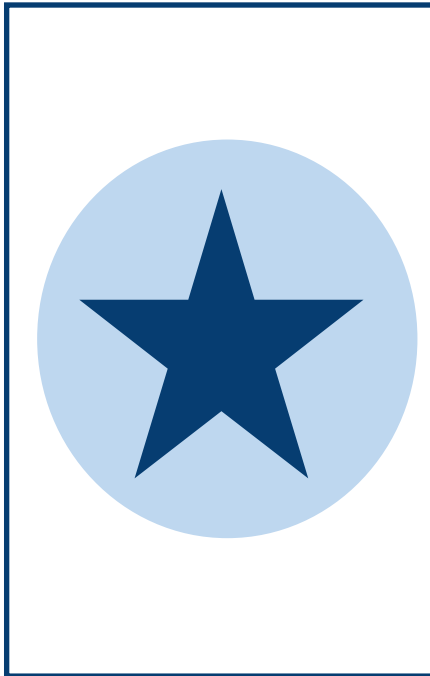
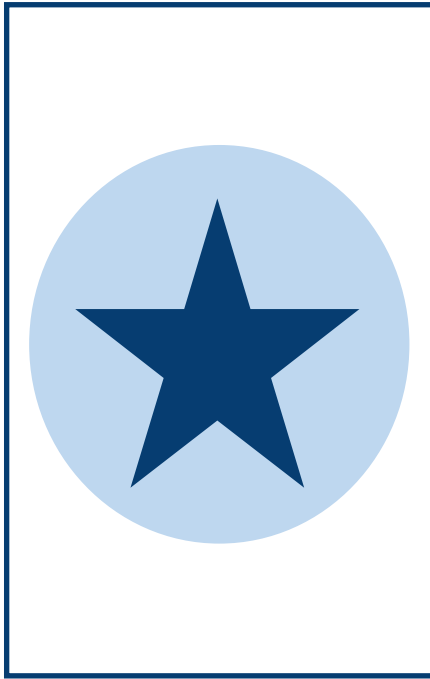
Ryk 3 felter tilbage

En pandemi (en sygdom, der breder sig i hele verden) er i udbrud. Du skal blive hjemme.

Vent 1 omgang

FN og Verdenshandelsorganisationen, WTO, afholder topmøde om, hvordan retfærdige handelsaftaler kan sikres. Du belønnes.

Ryk 2 felter frem



Sydeuropa er ramt af voldsomme oversvømmelser—og du kan ikke komme væk.

Vent 1 omgang

Voldsomme jordskælv har ramt Sydamerika. Jordskælvne har betydet, at endnu flere står uden tag over hovedet og har akut brug for lægehjælp.

Ryk 3 felter tilbage

Der er valg i det østafrikanske land Etiopien. Befolkning frygter, at den siddende regering vil snyde sig til genvalg.

Håb på det bedste. Slå igen. Hvis du slår et lige tal, skal du rykke det antal frem—hvis du slår ulige tal, skal du rykke det antal tilbage

Bomuldsbønderne strejker i det vestafrikanske land Mali, fordi de ikke kan få solgt deres bomuld, da europæisk bomuld presser priserne.

Ryk 2 felter tilbage.

Der er udbrudt tørke i det asiatiske land Mongoliet. Høsten er slået fejl, og prisen på mad stiger. Folk sulter, selvom der andre steder i verden er overflod.

Vælg en modspiller at bytte plads med.

Mængden af plastik i havene stiger—særligt pga brug af engangspplast. Det er hverken godt for dyreliv eller menneskeliv.

Ryk 3 felter tilbage

Rent drikkevand er et bassalt menneskeligt behov. Alligevel dør mange millioner mennesker årligt af sygdomme forbundet med urent vand.

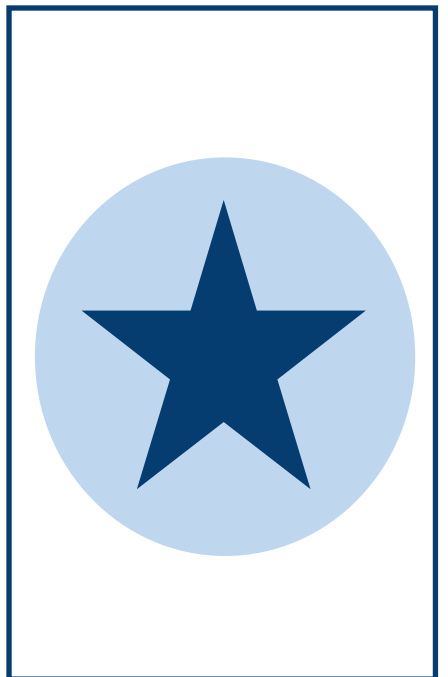
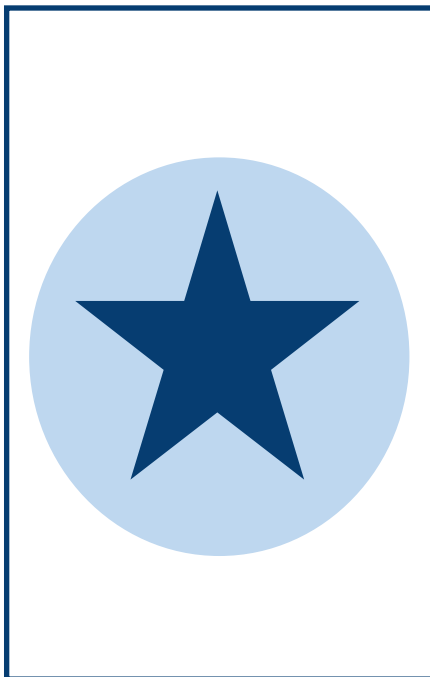
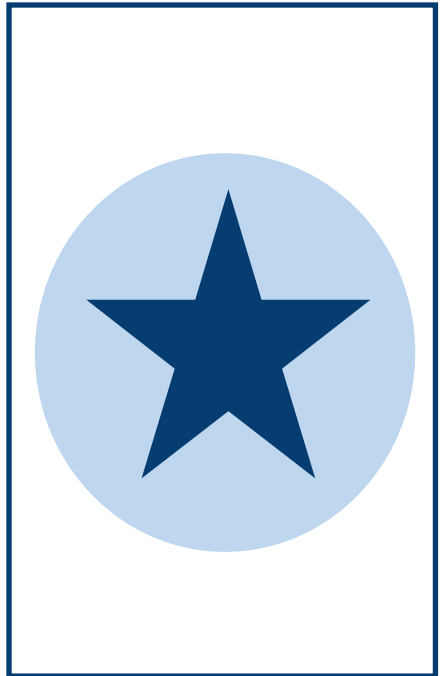
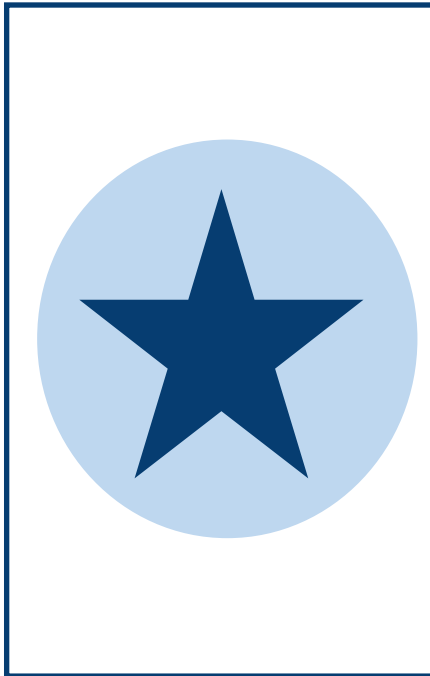
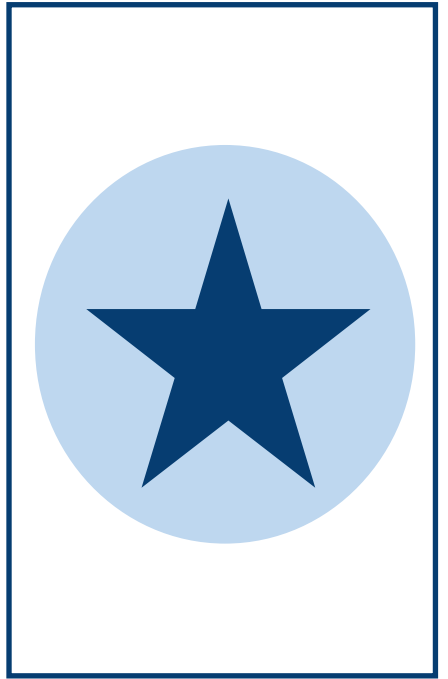
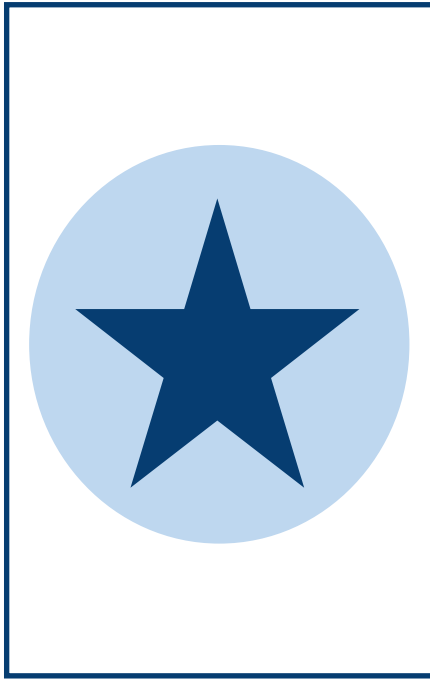
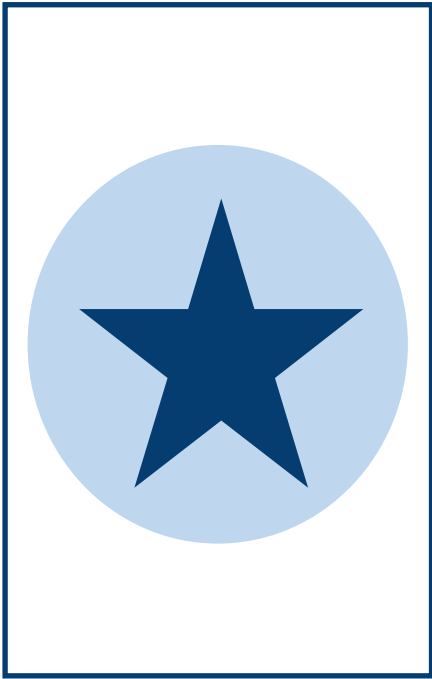
Ryk 3 felter tilbage

FN er ikke altid perfekt, men er den eneste verdensomspændende arena, hvor verdensledere kan mødes. Der er ikke altid enighed, men det var der, da de vedtog Verdensmålene. Hurra en succes.

Ryk 2 felter frem

Verdensmålenes slogan er "Leave no one behind". De gælder alle lande og alle mennesker. Det er da fantastisk!

Ryk 2 felter frem



FORMÅL: Eleverne opnår kendskab til FN – og til den historiske udvikling.

TID: ca. 4 lektioner (3 forberedelse + 1 fremlæggelser) - afhængig af gruppernes størrelse og antal af grupper

MATERIALE: Netadgang, så det er muligt at søge oplysninger. Printer. Langt papir og evt tusser.

TEGN PÅ LÆRING: Eleverne har i fællesskab fået skabt en tidslinje om Danmarks medlemskab af FN. Eleverne har gennem arbejdet med deres præsentation fået et dybere kendskab til den begivenhed, de har beskrevet. Eleverne formidler i deres præsentationer deres viden til resten af klassen.

SÅDAN GØR DU:

Eleverne skal i grupper undersøge forskellige vigtige hændelser i FN's historie, som sættes sammen til en fælles tidslinje. Grupperne fremlægger på skift deres område.

1. Eleverne opdeles i grupper

2. Fordeling

Begivenheder, temaer, organisationer fordeles til grupperne (se skabeloner næste side)

3. Grupperne indhenter viden

Uddel de forskellige bokse fra hver begivenhed m.m.

Læreren forbereder et langt, aflangt papir, der kan hænges op i klassen - gerne lavet pænt og præsentabelt.

4. Produkt

Efter indsamling af viden, skal hver gruppe:

- finde 1-3 relevante billeder til deres tema
- lave et faktaark om deres tema. Det skal være enkle overskuelige sætninger, gerne i punktform - om den viden de har tilegnet sig — evt. ud fra skabelonen på næste side.
- placere faktaark og billeder på den i klassen ophængte tidslinje
- forberede en mundtlig fremlæggelse på 10-15 min.

(Tidslinjen kan evt. også laves på Skoletube—Tiki Toki)

5. Plenum opsamling

Når hele tidslinjen er udfyldt - og alle grupper har fremlagt, diskuter i fællesskab (evt. sammen med historielæreren).

- Hvad er der historisk set sket af andre begivenheder—forud eller efter de FN relaterede begivenheder?
- Hvilke andre temaer har optaget folk i de forskellige perioder?
- Er der noget der er overraskende? Mærkeligt?

Skabeloner til tidslinje

Til læreren:

Tegn, klip-ud, hæng op—et langt stykke papir med en tidslinje på

Til grupperne:

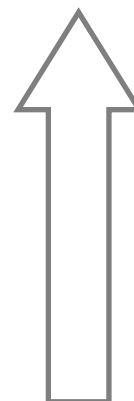
Lav en boks med pæn ramme, der fylder omkring 1/2 A4 side.

Overskrift med skriftstørrelse 42

Skriv med skriftstørrelse 20 - Hvad, hvorfor, hvornår...til dit tema

Skriv korte, overskuelige sætninger—gerne i punktform

Sæt en pil fra din faktaboks til rette årstal på tidslinjen.



Tidslinjen—forslag til emner og kilder

Her er forslag til, hvilke emner grupperne kan beskæftige sig med til tidslinjen. Tilføj eller fjern emner alt efter hvilket fokus klassen vil arbejde med. Man kan også vælge at beskæftige sig med de forskellige FN-organisationer og sætte disse ind på tidslinjen.

Klip nedenstående kasser ud—og fordel til grupperne.

Forgængere for FN

<https://faktalink.dk/titelliste/forn/fornhist>

<https://danmarkshistorien.dk/leksikon-og-kilder/vis/materiale/folkeforbundet/>

<https://fnforbundet.dk/for-skoler/mere-viden/om-fn/>

<https://unric.org/da/introduktion-til-fn/>

Oprettelsen af FN

<https://unric.org/da/introduktion-til-fn/>

<https://un.dk/da/om-fn/fns-historie>

<https://fnforbundet.dk/for-skoler/mere-viden/om-fn/>

FN-pagten

<https://unric.org/da/fn-pagten/>

<https://www.dr.dk/skole/samfundsfag/udskoling/fn-pagten-en-pagt-fred>

<https://fnforbundet.dk/for-skoler/mere-viden/om-fn/>

Medlemslande

<https://www.un.org/en/member-states/>

<https://nyheder.tv2.dk/2015-10-21-disse-lande-er-ikke-med-i-fn-og-det-er-ikke-nordkorea>

<https://tools.tv2.dk/widgets/lists/761>

<https://um.dk/da/danida/samarbejsspartnere/int-org/fn/>

Menneskerettigheder

<https://www.globalis.dk/tema/menneskerettigheder/dk-verdenserklaringen-om-menneskerettigheder>

<https://www.globalis.dk/tema/menneskerettigheder/Menneskerettigheder>

<https://unric.org/da/menneskerettigheder/>

Den Kolde Krig og FN

<https://danmarkshistorien.dk/leksikon-og-kilder/vis/materiale/danmark-og-fn-1945-1965/>

<https://historie.gyldendal.dk/forloeb/den-kolde-krig/kapitler/03-hvad-er-den-kolde-krig/04-fn-og-den-kolde-krig>

<https://fnforbundet.dk/for-skoler/mere-viden/om-fn/>

Fredsbevarende operationer

<https://www.globalis.dk/tema/Konflikt-og-fred/fn-fred-og-sikkerhed>

<https://unric.org/da/fn-forklarer-hvem-er-de-fredsbevarende-styrker/>

<https://www.globalis.dk/Statistik/Fredsbevarende-operationer>

2015-målene

<https://un.dk/da/om-fn/2015-maalene>

<https://verdensbedstestyheder.dk/wp-content/uploads/2015/08/Fakta-om-2015-M%C3%A5lene.pdf>

<https://www.altinget.dk/artikel/saadan-er-det-gaaet-fns-verdensmaal>

Verdensmålene

<https://www.globalis.dk/tema/verdensmaalene>

<https://un.dk/da/om-fn/verdensmaalene>

<https://verdensbedstestyheder.dk/verdensmaal/>

Rettigheder og Ansvar

FORMÅL: Diskutere ret og ansvar, kendskab til Menneskerettigheder og Børnekonventionen

TID: 1-2 lektioner

MATERIALE: penne + 1 stak kort/papir i to forskellige farver (eller forskellige farvede tusser)

Sådan gør du:

1. Én rettighed per kort

Arbejd i grupper. Start med et antal kort i en farve. Eleverne skriver én rettighed per kort, som de mener de har. Uddel en kopi af Menneskerettighedserklæringen til hver gruppe for inspiration (bilag x).

2. Plenum

Diskuter i plenum hvordan rettigheder og ansvar hænger sammen.

3. Ansvar

I grupper. Eleverne får nu samme antal kort som i første runde, men i en anden farve. Skriv ét ansvar på hvert kort, som passer til hver rettighed.

Eksempelvis:

- Voksne, der har ret til at stemme, har også ansvar for at bruge denne stemme.
- Folk har ret til at blive lyttet til, men også ansvar for at lytte til andre.

4. Byt

Byt kortbunker med en anden gruppe. Forsøg at parre rettigheder med ansvar. Tjek med den anden gruppe, om de er enige.

5. Diskuter

Diskuter de forskellige rettigheder og ansvar i plenum.

Spil memory eller lignende med brikkerne.

6. Børns rettigheder

- Kig på FN's Børnekonvention (forrest i hæftet)
- Ligner artiklerne i konventionen dem, som I selv lavede på kortene?
- Hvorfor er konventionen lavet?
- Er der sammenhæng mellem rettigheder og ansvar? Også for børn?
- Hvor gammel skal man være for at have ansvar?

FAKTA

UNICEF hedder FN's organisation, der arbejder for børn. Den blev oprettet i 1946 efter 2. Verdenskrig, som en midlertidig organisation, der skulle hjælpe nødlidende børn. Senere valgte FN, at den skulle fortsætte med at hjælpe børn i hele verden. Ikke kun dem, der er ramt af krig, men også langsigtet hjælp. Det er heller ikke kun udsatte børn, men alle verdens børn med FN's Børnekonvention som ramme.

UNICEFs verdenslager ligger i København. En stor del af forsyninger til de mange UNICEF projekter leveres herfra. Også mange private nødhjælpsorganisationer verden over gør deres indkøb her. Lageret kan på få timer afsende tonsvis af nødforsyninger.



Dilemma-diskussion



FORMÅL: at eleverne bliver opmærksomme på, hvordan forskellige rettigheder kan kollidere med hinanden – og hvor svært det kan være at handle i forskellige situationer.

TID: 1 lektion

MATERIALE: Nedenstående tekst i kasser kopieres til grupperne

SÅDAN GØR DU:

Lad eleverne arbejde i mindre grupper 2-4 personer. Eleverne skiftes til at læse de forskellige dilemmatekster op for hinanden. Efter hver tekst diskuterer eleverne, hvad de ville have gjort – og om det er en let eller svær beslutning.

Efterfølgende diskuteres plenum nogle af eksemplerne med henblik på at finde ud af, hvordan forskellige menneskerettigheder kan kollidere med hinanden. Diskuter også om alle dilemmaer i virkeligheden handler om menneskerettigheder eller ej.

Du er på vej til togstationen og har lidt travlt. Længere fremme på fortovet ligger en mand på maven. Han hviler hovedet mod den ene arm og hans øjne er lukkede. Der er mange mennesker, der går forbi, men ingen reagerer. Hvad gør du?

Du spiller på fodboldhold med Ole, der fortæller hele holdet, at han er homoseksuel. Efterfølgende er der holdkammerater, der ikke vil gå i bad samtidig med Ole. Hvordan reagerer du?

Du er til fest hos en ven, du ikke kender så godt. Dagen efter fortæller flere venner dig, at der ligger billeder af dig til festen på nettet. Hvordan reagerer du?

Din skole overvejer en beslutning om, at ingen elever må bære religiøse kendetegn (som tørklæde, kors, kalot etc.). Hvad synes du? Hvad kunne tale for eller imod?

Du er til en forelæsning. Underviseren udtaler sig meget kategorisk og nedsættende om homoseksuelle i samfundet. Ingen stiller spørgsmål. Hvad gør du?

Din ven viser dig sms'er hun har fået af en fælles bekendt. De er alle sammen ens – og består af ét ord: luder. Hvad gør du?

Du får øje på en fyr i skolegården, der bærer en t-shirt med teksten: Sieg Heil. Hvordan reagerer du?

En klassekammerat fortæller dig, at hun overvejer at begynde at bære tørklæde. Hvordan reagerer du?

Du arbejder som vagt i en butik. Din arbejdsgiver har bedt dig holde særligt øje, hvis der kommer romaer ind i butikken. Hvordan reagerer du?

En kunstner har lavet et kunstværk, som viser homoseksuelle og transvestitter i miljøer hentet fra forskellige religiøse tekster. Det debatteres om hendes værk skal vises på byens museum eller ej. Hvad synes du?

I din klasse er der elever med forskellige religioner. De vil gerne lave en præsentation af deres religion, skikke og traditioner. Hvordan reagerer du?

Find selv på flere dilemmaer...

Træd et skridt frem

FORMÅL: At vække elevernes opmærksomhed og interesse for lighed og kvindekonventionen. Øvelsen giver mulighed for refleksion over pigers vilkår i forskellige lande.

TID: 60 minutter

MATERIALE: En rollebeskrivelse til hver elev (se næste side). Print og klip ud.

SÅDAN GØR DU:

1. Uddel en rollebeskrivelse til hver elev. Eleverne må ikke sige noget om deres rolle undervejs i øvelsen.
2. Læs påstandene i højre kolonne højt—én ad gangen—og bed eleverne tage stilling til påstanden ud fra den rolle, de står med i hånden. Hvis man tror den stemmer overens med ens rolle, træder man et skridt frem. Hvis man tror, det ikke stemmer overens med ens rolle, så bliver man stående.
3. Når alle påstandene er igennem, bed da eleverne iagttage, hvor langt de øvrige deltagere er kommet. Derefter beder du eleverne fortælle, hvilken rolle de har haft - og hvorfor de er nået så langt eller kort, som de er.
4. Øvelsen afsluttes med plenumdiskussion ud fra f.eks. følgende spørgsmål:
 - Ved hvilke påstande var der henholdsvis mange og få, der kunne tage skridt?
 - Var der nogle påstande, som I især reagerede på?
 - Kan I komme på andre påstande/ eksempler end de, der blev læst højt?
 - Hvorfor forekommer kønsdiskriminering?
 - Hvad synes I om øvelsen?

PÅSTANDE:

- Piger har samme muligheder for arbejde og gøre karriere i mit land.
- Jeg risikere ikke at havne i prostitution eller trafficking.
- Jeg synes at kvinder og mænd er ligestillet i mit land.
- Jeg har ytringsfrihed.
- Jeg har/har haft samme muligheder for skolegang som mine jævnaldrene drengevenner.
- Jeg udsættes ikke for vold i hjemmet.
- Der er nogle særlige forventninger til mig som pige.
- Jeg har mulighed for at arbejde og/eller engagere mig politisk.
- Jeg har mulighed for at deltage i fritidsaktiviteter på lige fod med jævnaldrende.
- Jeg kan gifte mig med hvem jeg vil.
- Jeg kan have den seksualitet jeg selv vil.
- Jeg kan selv vælge uddannelse.
- Jeg kan selv vælge, hvilket job jeg vil have.
- Jeg er ikke bange for at blive uretfærdigt behandlet af en domstol.
- Jeg vil selv behandle mine fremtidige døtre og sønner ens.
- Jeg har kontrol over mit eget liv.
- Jeg får løn for lige arbejde.

Havnet på en øde ø



FORMÅL: Diskutere, argumentere, samarbejde, kendskab til Menneskerettighedserklæringen

TID: 1-4 lektioner

MATERIALE: Papir, skriveredskaber, projektor/whiteboard

SÅDAN GØR DU:

1. Sæt scenen

Inddel eleverne i grupper à fire.

Forestil jer, at I er landet på en øde ø - evt. sluk lyset, sæt lyd på med torden og brag, mens der på whiteboard vises scene af et skib i bølger. Læreren læser: Forestil jer, at I er med ombord på dette skib. Det er uvejrt og skibet kastes rundt i bølgerne. Pludselig rammer det en klippe. Skibet går ned - men I når alle i land...på en øde ø.

2. Kort over øen

Tegn et stort kort over øen med f.eks. floder, bjerge, naturområder. Overvej hvilke ressourcer, der er på øen – fersk vand, føde, andet?

Inddel eleverne i grupper – og tildel hver gruppe en del af øen. Optegn grænserne.

3. Retfærdighed?

Er det en retfærdig inddeling? Hvorfor/hvorfor ikke?

Hvad vil der ske, hvis alle vil have så meget som muligt?

Hvordan vil det gå? Hvilke problemer/udfordringer vil det medføre? List dem op.

4. Muligheder?

I grupperne:

Hvad kan I gøre for at grupperne på øen kan enes – og ikke kommer i krig? Oplister muligheder.

5. Rettigheder?

I grupperne:

Hvis folk føler sig dårligt og uretfærdigt behandlet, ender det ofte i konflikt. Hvilke rettigheder skal hver af jer have, for at jeres øsamfund kan blive til at leve i for alle? Er der brug for regler/love? Er der brug for organisationer? For ledere?

På baggrund af dette – lav en liste over de 10 vigtigste regler/rettigheder og fremlæg for de andre grupper.

6. Enighed?

Måske lapper mange af gruppernes forslag ind over hinanden. Måske ikke. Eftersom I alle skal bo på øen og er afhængige af hinandens ressourcer – og dermed også afhængige af, at ingen kriger indbyrdes – er I nødt til at samarbejde.

Formuler de nødvendige regler, så de bliver til rettigheder for den enkelte.

Bliv i fællesskab enige om de 10 vigtigste.

7. FN's Verdenserklæring om Menneskerettigheder

Kig på FN's Verdenserklæring om Menneskerettigheder (Find den i starten af hæftet under Fakta). Er der ligheder og forskelle i forhold til jeres ø-rettigheder?

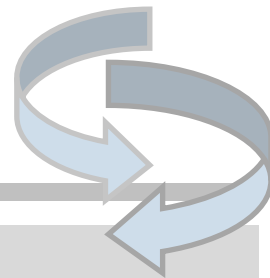
8. Hvorfor?

Undersøg og diskuter forhistorien for erklæringen. Hvilken baggrund bygger den på? Hvilke regler var der inden? Hvilken historisk begivenhed lå forud for vedtagelsen af deklARATIONEN? Hvordan kan man se dette i artiklerne?

9. Menneskerettigheder i dag

Er erklæringen universel? Hvorfor/hvorfor ikke? Er der nogle, der er lige gyldige i dag – og/eller nogle, der burde tilføjes?

Menneskerettigheder - quiz og byt



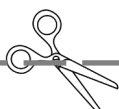
FORMÅL: Faktaviden om Menneskerettigheder

TID: 20 minutter

MATERIALE: Print og klip nedenstående udsagn

SÅDAN GØR DU:

Klip firkanterne ud. Hver person får ét kort. Alle går rundt mellem hinanden og finder en at læse spørgsmålet højt for. Den anden svarer. Herefter stiller den anden sit spørgsmål, først person svarer. De bytter kort—og gentager med en ny makker.



I hvilket år blev FN's Verdenserklæringen om Menneskerettigheder til?

1920

1948

2000

Hvem gælder menneskerettighederne for?

Alle folk i rige lande

Alle mennesker (uanset alder, race, religion, politisk ståsted osv.)

Alle i demokratiske lande

Hvilken berømt kvinde stod, som leder af FN's menneskeretskommissionen, i spidsen for udfærdigelsen af erklæringen?

Marilyn Monroe

Eleanor Roosevelt

Jackie Kennedy

Artiklerne i FN's Verdenserklæring om Menneskerettigheder definerer, hvad der menes med rettigheder. Hvor mange artikler er der?

10

20

30

På baggrund af Verdenserklæringen om Menneskerettigheder er der udarbejdet forskellige konventioner. Hvor mange?

6

9

12

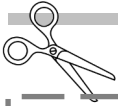
Menneskerettigheder har rødder langt tilbage i historien, men hvilken historisk begivenhed var udslagsgivende for FN's Verdenserklæring?

Grusomhederne under 2. Verdenskrig

Murens Fald

Balkankrigene

Menneskerettigheder - quiz og byt (2)



Hvor mange af FN's 9 konventioner om menneskerettigheder har Danmark tilsluttet sig?

Alle 9

7 ud af 9

4 ud af 9

Stater er både forpligtet til ikke selv at krænke menneskerettighederne, men hvad er de også forpligtet til at forhindre borgere i ?

...at flygte

...at gøre oprør

...at krænke hinandens menneskerettigheder.

Hvad hedder den menneskeretskonvention, der handler om børns rettigheder?

Eleverklæringen

Børnekonventionen

Traktaten for børn

Sandt eller falsk?

Menneskerettigheder handler om forholdet mellem enkeltindivider og staten de lever i.

Sandt

At menneskerettigheder gælder for alle, og at alle menneskerettigheder er lige vigtige — og at de gælder for enhver tid, kalder man, at de er...

Universelle

Uforglemmelige

Uformelle

Ideen om menneskerettigheder strækker sig tilbage til Antikken i Grækenland. Hvilke to meget berømte filosoffer beskæftigede sig med rettigheder?

Platon og Aristoteles

Pythagoras og Thales

Heraklit og Zenon

Hvad kaldes FN's menneskerettighedsråds gennemgang af menneskerettighedssituationen i medlemslandene?

SSP

UPR (Universal Periodic Review)

MRS

I hvilket år blev Børnekonventionen vedtaget på en FN Generalforsamling?

1948

1989

2015

Menneskerettigheder - quiz og byt (3)



I introduktionen til FN's Verdensmål understreges det, at alle de 17 mål og 169 delmål "søger at realisere menneskerettighederne for alle". Sandt eller falsk?

Sandt

Når et land har tilsluttet sig en menneskeretskonvention, så sker der ikke længere brud på menneskerettigheder i det land. Sandt eller falsk?

Falsk—desværre!

Som medlem af FN har Danmark været med til at vedtage en række menneskeretlige konventioner. Det gælder eksempelvis konventioner for at bekæmpe tortur og styrke handicappedes rettigheder? Sandt eller falsk?

Sandt

Menneskerettighedsinstrumenterne er juridisk forpligtende instrumenter og sætter derfor en klar ramme om staters forpligtelser, som kan relateres direkte til Verdensmålene.

Sandt

Hvor mange sprog er verdenserklæringen om Menneskerettigheder oversat til?

Kun engelsk, fransk, spansk, kinesisk

Alle europæiske sprog

over 500 sprog

Hvem gælder Børnekonventionen for?

Alle børn i FN lande

Alle mennesker i verden under 18 år

Alle europæere

Hvornår blev det danske center for menneskerettigheder oprettet?

1945

1987

2000

Hvilket land (foruden Somalia og Sydsudan) har ikke tilsluttet sig Børnekonventionen?

Kina

USA

Danmark

Menneskerettigheder - quiz og byt (4)



Konventionen om Barnets Rettigheder blev vedtaget i FN's Generalforsamling den 20. november 1989— og fejres hvert år. Hvad hedder dagen?

Børnerettigheds-dagen

Festdagen for børn

Børnefokus-dagen

Hvad hedder den FN-organisation, der særligt beskæftiger sig med børns rettigheder?

UNICEF

UNESCO

UNOPS

Hvilken dag fejres den Internationale Menneskerettighedsdag?

10. marts

10. juli

10. december

Quiz på gulvet om Fred og Sikkerhed

Formål: At introducere eleverne til FN's rolle i forhold til Freds- og Sikkerhedspolitiske spørgsmål.

Tid: 30 min

Materiale: Klimaspørgsmål på næste side klippes ud.

Sådan gør du:

Eleverne læser parvis faktaboksen om Fred og Sikkerhed.

Læreren hænger et skilt med hhv. A, B og C op i tre af rummets hjørner. Læreren læser et spørgsmål op. Eleverne stiller sig i et hjørne, alt efter om han/hun tror det rigtige svar er A, B eller C. Læreren læser efterfølgende det korrekte svar op

Faktaboks om fred og sikkerhed

Flere og flere konflikter er blevet til borgerkrige. FN understreger, at alle medlemsstater har en forpligtelse til at beskytte deres befolkning. Hvis et land ikke gør dette, skal FN gribe ind. Et lands suverænitet må ikke stå i vejen for et brud på menneskerettighederne, etnisk udrensning, folkemord eller andre grovere krigsforbrydelser. Suverænitet vil sige at, et land har selvbestemmelse og er uafhængig af andre lande og grupper.

Lige nu er der ca. 15-20 større væbnede konflikter rundt omkring i verden. Tidligere var de fleste krige et resultat af konflikter mellem forskellige lande. Nu er det blevet meget vanskeligere i og med at, det er blevet til indbyrdes krige. I de sidste fem år er selv alle større væbnede konflikter blevet internaliseret. Dødstallet fra direkte kamp kan estimeres til ca. 30.000 mennesker om året. Krigene indebærer også at, mange mennesker som ikke var en del af krigen dør.

Norden er et af de fredeligere steder, mens Afrika og Mellemøsten er mere konfliktfyldt. Fredsforskere har forsøgt at måle hvilke stater, som er mindst fredelige. På top-10-listen over mest fredelige lande, finder man alle nordiske lande (Danmark) samt New Zealand, Østrig, Japan, Canada og Slovenien. De 10 mindst fredelige lande er Irak, Somalia, Afghanistan, Sudan, Pakistan, Israel samt de palæstinensiske områder, Ruslands, Georgien, Chad og Congo.

FN's mål har altid været at arbejde for internationale fred og sikkerhed. FN har gennemført mange opgaver for at forhindre og forebygge krig. FN's Sikkerhedsråd har et særligt ansvar for at stoppe krige. Når en krig bryder ud, kan FN beslutte, om der skal igangsættes foranstaltninger, som tvinger de kæmpende til at stoppe med at udøve magt. Dette kan gøres ved at indføre sanktioner. Et eksempel på dette kan være, at man forbyder salg af våben til parterne i konflikten. FN kan også udsende fredsbevarende styrker, som skal holde øje med, at parterne følger fredsftalen. I de sværeste og værste tilfælde, kan Sikkerhedsrådet vælge at indsende militæret.

<https://peacekeeping.un.org/en/infographics?page=2>
<https://unric.org/da/fn-forklarer-hvem-er-de-fredsbevarende-styrker/>
<https://www.globalis.dk/>

Spørgsmål 1: FN's mål er et arbejde for international fred og sikkerhed. Men hvilket hovedorgan i FN har ansvaret for fred og sikkerhed?

- A. FN's Generalforsamlingen
- B. FN's Sikkerhedsråd
- C. Den Internationale Domstol

Svar: FN's Sikkerhedsråd (alle lande i verden er forpligtet til at gøre som Sikkerhedsrådet siger).

Spørgsmål 2: Sikkerhedsrådet består af 15 medlemslande, hvoraf 5 er faste og 10 vælges af FN's Generalforsamling. Hvilke 5 lande tror I er de faste?

- A. USA, Kina, Rusland, England og Frankrig?
- B. Australien, USA, Kina, England og Frankrig?
- C. Brasilien, Kina, Rusland, England og USA?

Svar: USA, Kina, Rusland, England og Frankrig er 5 faste medlemmer af Sikkerhedsrådet. De fem faste lande har vetoret. Vetoret vil sige at, landet kan forhindre en vedtagelse, hvis landet er uenig i den.

Spørgsmål 3: Har FN sit eget militær?

- A. FN har ikke sit eget militær
- B. FN har sit eget militær
- C. Ved ikke

Svar: FN har ikke sit eget militær. Det er op til FN's medlemslande at, sende militære tropper og penge til de fredsbevarende operationer.

Spørgsmål 4: Har Danmark været en del af Sikkerhedsrådet?

- A. Ja
- B. Nej
- C. Ved ikke

Svar: Ja, Danmark har været en del af Sikkerhedsrådet. Danmark har været en del af Sikkerhedsrådet i disse fire perioder: 1953-54, 1967-68, 1985-86 og 2005-2006.

Bonusinfo: Danmark kandiderer til at, være en del af Sikkerhedsrådet igen for perioden 2025-2026.

Spørgsmål 5: Hvem er de blå hjelme?

- A. Militære personer fra forskellige lande, som arbejder for FN i konfliktfyldte områder.
- B. Almindelige mennesker, som bare gerne vil vise deres støtte til FN.
- C. Ved ikke

Svar: Det er militære personer fra forskellige lande, som arbejder for FN. FN har ikke sin egen militære hær, derfor er det militæret fra medlemslandene der arbejder under de blå hjelme.

Spørgsmål 6: Hvad er fredsbevarende operationer?

- A. Fredsbevarende operationer er når, FN indsender militære tropper, politiet og civile mennesker ind i en konfliktfyldt zone for at stoppe konflikten.
- B. Fredsbevarende operationer er når Sikkerhedsrådet snakker sig til enighed, og på den måde stopper en konflikt.
- C. Ved ikke

Svar: Fredsbevarende operationer er når, FN indsender militære tropper, politiet og civile mennesker ind i en konfliktfyldt zone for at stoppe konflikten.

Spørgsmål 7: Kan alle nationer være en del af de blå hjelme?

- A. Ja
- B. Nej
- C. Ved ikke

Svar: Ja, alle lande store som små kan bidrage med militære tropper.

Spørgsmål 8: Hvilket land bidrager med mest politi, militære eksperter og militære tropper?

- A. USA, Canada og Frankrig
- B. Bangladesh, Etiopien og Indien.
- C. Danmark, Sverige og Norge

Svar: Bangladesh, Etiopien og Indien er de lande som bidrager med mest politi, militære eksperter og militære tropper.

Spørgsmål 9: Finland er den største bidrags yder når det kommer til nordiske lande. Finland bidrager med 339 medlemmer af troppebevægelser og politigrupper. Sverige bidrager med 267 og Norge med 87 personer. Hvor mange personer tror I Danmark bidrager med?

- A. 46 personer
- B. 600 personer
- C. 330 personer

Svar: 46 personer.

Spørgsmål 10: Kvinder er vigtige i fredsbevarende operationer, fordi de kan inspirer andre kvinder og piger i et mandsdomineret samfund til at kæmpe, for deres rettigheder og for at deltage i fredsprocesser. Hvilket land tror I bidrager med flest kvinder til at være en del af de blå hjemle og dermed en del af FN's militær?

- A. Danmark
- B. USA
- C. Etiopien

Svar: Etiopien er det land som bidrager med flest kvinder til fredsbevarende operationer.

Spørgsmål 11: Hvor mange fredsbevarende operationer foregår der lige nu?

- A. 20
- B. 14
- C. 7

Svar: Der foregår lige nu 14 fredsbevarende operationer i verden.

Kringsat af fjender

FORMÅL: At reflektere over fred - og refleksion over FN's medlemsudvikling

TID: 45 min.

MATERIALE: Print arkene med sangtekst, spørgsmål og verdenskort. Tuscher. Mulighed for internetsøgning.

FN og freden

FN er verdens vigtigste fredsorganisation. FN's arbejde går ud på at skabe større retfærdighed og bedre livsvilkår i verden.

Fred er meget mere end fravær af krig:

- når mennesker bliver undertrykt og mishandlet, er det ikke fred
 - når mennesker sulter og lider nød, er der ikke fred
 - når mennesker af forskellige årsager må flygte fra deres hjem og hjemland, er der ikke fred
- Uretfærdigheder mellem befolkningen i et land eller befolkninger på jord fører meget let krig med sig.

Kringsatt av fiender

Sangen er skrevet i 1936 af den norske digter Nordahl Grieg, og den udtrykker mange af disse tanker om fred. Den blev oprindeligt skrevet som et digt med titlen "Til Ungdommen" og den blev offentliggjort i digtsamlingen "Håbet".

Senere blev der sat melodi til digtet, og sangen blev meget kendt i Danmark, især i Kim Larsens version.

1)
Kringsatt av fiender,
Gå inn i din tid!
Under en blodig storm—
Vi dig til strid!
Kanske du spør i angst,
Udekket, åpen:
Hvad skal jeg kjempe med,
Hvad er mit våpen?

2)
Her er dit vern mot vold,
Her er dit sverd:
Troen på livet vårt,
Menneskets verd.
For all vår fremtids skyld,
Søk det og dyrk det,
Dø om du må—men
Øk det og styrk det!

3)
Stilt går granatenes
Glidende bånd.
Stans deres drift mod død,
Stans dem med ånd!
Krig er forakt for liv.
Fred er å skape.
Kast dine krefter inn:
Døden skal tape!

4)
Edelt er mennesket,
Jorden er rik!
Finnes her nød og sult,
Skyldes det svik.
Knus det! I livets navn
Skal urett falle.
Solskinn og brød og ånd
Eies av alle.

5)
Dette er løftet vårt
Fra bror til bror
Vi vil bli gode mot
Menskenes jord.
Vi vil ta vare på
Skjønheten, varmen—
Som om vi bar et barn
Varsomt på armen!

Nordahl Grieg

Kringsat af fjender (2)

Arbejd med Kringsat t av fiender

A.

Læs digtet højt. Syng det og lyt evt. til Kim Larsens version af sangen.

B.

Skriv stikord til hvad digtet/sangen handler om.

C.

Hvilken betydning har våben i digtet? Og hvad er sværdet?

Er digtet skrevet på baggrund af positive eller negative værdiforestillinger?

Udtrykker digtet frygt eller håb?

Hvordan stemmer digtet overens med den samtid, den er skrevet i?

Hvad er digtets hensigt og budskab?

Hvad synes du om det?

FN - fra 51 medlemmer til 193 medlemmer på 75 år

Her er de 51 lande, som allerede blev medlem af FN i 1945

- Find ud af, hvornår de øvrige lande blev medlemmer (<https://unric.org/da/fns-193-medlemmer/>)
- Indtegn med farver eller signaturtegn lande, der i samme perioder er blevet medlemmer.
- Kig på kortet. Hvad kan man læse ud af denne oversigt om udviklingen og begivenheder i verden?



Klimakarrusellen

Formål: At give eleverne kendskab til FN's klimaarbejde. At reflektere over hvorfor, det er vigtigt at have et internationalt samarbejde.

Tid: 30 min

Materiale: Nedenstående klimaspørgsmål klippes ud.

Sådan gør du:

Klassen læser de små faktabokse om "miljø og klima" (næste side) for at få noget viden på emnet. Når faktaboksene er læst, kan klimakarrusellen gå i gang!

Klimakarrusellen:

Klassen inddeles i to lige store grupper. De to grupper skal yderligere inddeles i to lige store dele som placeres i to ringe, en indre mindre ring og en ydre større ring. Den indre ring står med ansigtet vendt udad og den ydre ring med ansigtet vendt indad så alle har en samtalepartner. Eleverne skal nu stille spørgsmål og forklare betydningen af begreberne.

Den indre ring stiller spørgsmål (udklippet herunder), mens den ydre ring forsøger at forklare - for eksempel "hvad er klimaneutralitet".

Efter c. 1 minut flytter den ydre cirkel sig en plads til højre. Eleven i den ydre cirkel får et nyt spørgsmål at besvare. Karrusellen fortsætter, ved at den ydre cirkel flytter sig til højre efter hver runde. Når runden er kørt færdig, bytter eleverne i inder og ydercirkel plads (evt. byt med den anden gruppe, så det er nye ansigter).

Klip spørgsmålene ud:

Hvorfor er det vigtigt at FN fokusere på klimaet?

Hvorfor er det nødvendigt med internationalt samarbejde for at begrænse klimaforandringerne?

Hvorfor er det svært for de fattigste lande i verden at overholde Kyoto-protokollen og Montreal-protokollen?

Hvorfor er det vigtigt at vi bliver ved med at, videreudvikle Montreal-protokollen?

Hvilket løfte indeholder Danmarks nye klimalov fra 2019?

Hvad blev landene enige om i Parisaftalen?

Hvad skal Kyoto-protokollen forhindre?

Hvad er global opvarmning?

Hvad er UNEP?

Hvad er klimakonventionen?

Hvad betyder "klimaneutralitet"?

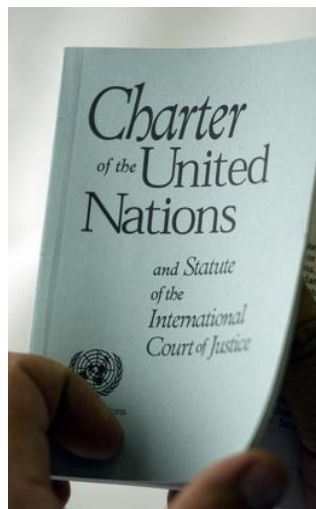
Hvad er Montreal-protokollen?

Hvornår vil ozonlaget være helet igen?

Miljø og klima

Dengang FN blev grundlagt i 1945, var miljøbeskyttelse ikke blandt FN's fokus. Det var først ved den internationale konference i Stockholm i 1972, at FN tog fat på miljøspørgsmålet. Det er også her, at UNEP (FN's miljøprogram) blev dannet. UNEP arbejder bl.a. for at fremme internationalt miljøarbejde, udvikle international miljølovgivning og fungere som rådgivere for regeringer, regionale organer og andre organisationer i miljøspørgsmål.

Siden 1972 har FN's medlemslande indført en række konventioner og aftaler i forsøget på at reducere klimaforandringerne.



UN Photo/Mark Garten

Montreal-protokollen

Montreal-protokollen er en aftale, som forpligter medlemslandene til betydelige reduktioner i udslip af gasser, der er skadelige for ozonlaget. Siden aftalen trådte i kraft d. 1. januar 1989, er udslip af gasser, der er skadelige for ozonlaget, blevet reduceret kraftigt. De omfattende tiltag over hele verden har ført til, at en række lande nu ikke tillader gasser, der er skadelige for ozonlaget. Selvom udslippene er blevet reduceret kraftigt, er der stadig store huller i ozonlaget. Det skyldes, at de skadelige gasser nedbrydes langsomt, og først om knap 100 år vil ozonlaget være helet igen. Dette forudsætter dog, at Montreal-protokollen overholdes og fortsat videreudvikles.

Kyoto-protokollen

Kyoto-protokollen er FN's internationale aftale, som skal reducere udslip af skadelige drivhusgasser. Kyoto-protokollen er den første juridisk bindende internationale aftale med særlige forpligtelser. Kyoto-protokollen er et tillæg til FN's klimakonvention. Formålet med Klimakonventionen er også at, stabilisere koncentrationen af drivhusgasser i atmosfæren til et niveau, som kan forhindre farlige og menneskeskabte påvirkninger af klimaet.



UN Photo/Eskinder Debebe

Parisaftalen

På er klimatopmøde i Paris i 2015 blev der besluttet hvilke ambitioner landene skal have i fremtiden, så den globale opvarmning kan blive begrænset. Før Parisaftalen var det kun de rigeste lande, som var forpligtiget til at reducere drivhusgasemissionerne. Landene blev enige om at gøre deres bedste for, at opvarmningen ikke skulle stige med mere end to grader, helst ikke mere end 1,5 grad. Alle lande som er en del af aftalen, har til opgave at lægge en national plan for, hvordan de skal skære ned på deres udledninger af drivhusgasser. Alle lande skal rapportere hvordan det går med nedskæringen af deres udledning af drivhusgasser hvert femte år fra og med 2023. I anden halvdel af århundrede, engang mellem 2050 og 2100, vil planen være at være klimaneutral. Klimaneutralitet vil sige at man ikke udsender flere drivhusgasser i atmosfære, end man kan fjerne.

Udfordringerne med Kyoto-protokollen og Montreal-protokollen

En af de store udfordringer med at begrænse klimaforandringerne, knytter sig til de fattigste lande i verden. De fattigste lande er afhængige af økonomisk bistand for at kunne gennemføre de tekniske ændringer, der er nødvendige for at nå målene.

Eftersom både Montreal-protokollen og Kyoto-protokollen kræver reduktioner af flere af den samme slags gasser, har flere fattige lande spekuleret i at udsætte reduktionerne for at kunne sælge klima-kvoter til de rige lande på det marked, der blev etableret af Kyoto-aftalen. Et andet problem er, at flere af gasserne, der forbydes i Montreal-protokollen, nu er erstattet af andre, mere skadelige gasser, der endnu ikke er forbudte.



UN Photo/Eskinder Debebe

FN's 17 Verdensmål

I 2015 blev FN's 17 verdensmål for bæredygtig udvikling vedtaget. Verdensmålene er verdens fælles arbejdsplan for at udrydde fattigdom, bekæmpe ulighed og stoppe klimaforandringerne inden 2030. Alle FN's medlemslande har skrevet under på verdensmålene og er dermed forpligtet til at opfylde dem, dog uden juridisk binding. Det globale miljøarbejde drives fremad gennem de forskellige landes arbejde med konkrete handlinger. Dette gøres ved at tilslutte sig forskellige aftaler. Danmark vedtog en ny klimalov i 2019 med et løfte om en reduktion af CO₂-udslip på 70%.



UN Photo/Cia Pak

Generation Popcorn

FORMÅL: At lære hvad der sker med ikke-vedvarende ressourcer over tid

TID: 20 minutter

MATERIALE: En stor krukke fyldt med popcorn (alternativt kan der anvendes glaskugler eller andre genbrugelige materialer), papirlapper med roller (klip ud), elevernes tomme madkasser eller lignende.

SÅDAN GØR DU:

Fyld en stor krukke med popcorn eller glaskugler (eller andet alternativ). Print rollerne og klip dem ud (i alt 14 'aktive' roller). Placer rollerne i en beholder og fyld op med blanke lapper papir, indtil det samlede antal lapper svarer til antallet af elever i klassen. Lad eleverne trække en rolle og fortæl dem, at de ikke må afsløre hvad, der står på deres papir (nogle elever vil da trække et blankt papir). Snak med eleverne om vedvarende og ikke vedvarende ressourcer. Lad dem genkalde hvad de lærte under webinarret om vedvarende ressourcer (f.eks. træ, vind, sol, fisk og jord). Snak med eleverne om ikke-vedvarende ressourcer som f.eks. kul og olie. Hvorfor er de ikke vedvarende? (fordi det tager naturen mange millioner år at lave). Herefter, bed alle de elever, der har trukket '1. Generation' om at komme op til krukken med popcorn. Forklar at popcornene repræsenterer verdens ikke-vedvarende ressourcer, som f.eks. kul og olie. Fortæl 1. generations-eleverne at de kan tage lige så mange popcorn, som de har lyst til. Lad dem fylde deres madkasse mens de andre ser på. Når 1. generations-eleverne er færdige, er det 2. generationselevernes tur til at tage lige så mange, som de har lyst til. Til sidst er det 3. generations-eleverne der kan tage, hvad der er tilbage.

TAL MED ELEVERNE OM:

- Hvad der sker med verdens ressourcer.
- Hvad skete der med den samlede mængde ressourcer?
- Hvor meget var der tilbage til de kommende generationer?
 - Ville der være noget tilbage til en 4. generation?
 - Var der nogen af eleverne, der tænkte over, at der ville komme generationer efter dem, som også skulle have en del af ressourcerne, eller tænkte de bare på at få så meget som muligt?
 - Er der nogle paralleller mellem legen og det der sker i den virkelige verden? Det bør gå op for eleverne, at der vil være færre og færre ressourcer til kommende generationer og til sidst vil der slet ikke være flere ressourcer.

DISKUSSIONSPØRGSMÅL:

- Hvis en ressource er vedvarende, vil den så blive ved med at eksistere uanset hvordan mennesker bruger den? (Tænk på webinarret).
- Hvilke faktorer er afgørende for hvor hurtigt vi bruger naturens ressourcer? (Dette kan være et svært spørgsmål for eleverne, men gennem aktiviteten kan de have opfanget, at det handler om hvor mange, der tager fra vores fælles ressourcer og hvor meget den enkelte tager)



1. generation

2. generation

2. generation

3. generation

3. generation

3. generation

3. generation

1. generation

2. generation

2. generation

3. generation

3. generation

3. generation

3. generation

Klimaudtryk - stjerneløb

FORMÅL: at introducere eleverne til forskellige klima udtryk. At samarbejde om at løse en opgave

TID: 45 minutter

MATERIALE: 1 opgaveark pr. gruppe. Udklippede ord til posterne. Lærerens facitliste.

SÅDAN GØR DU:

Print et arbejdsark pr gruppe. Print ét sæt klimaudtryk, som placeres rundt i nærområdet.

Læreren bliver på basen—og holder øje med gruppernes svar-ark. Grupperne sendes afsted til de forskellige poster. Læreren kan enten tegne et kort eller give ledetråde til, hvor posterne befinder sig. Når gruppen finder en post, skal de både huskeordet og kontrolbogstavet. De løber dernæst tilbage til basen, hvor de indsætter ordet, hvor det passer til teksten (+ skriver kontrolbogstavet). Dernæst løber gruppen afsted for at finde næste post—og fortsætter således indtil alle poster/ord er fundne.

Læreren facitark 1 (klima-stjerne-løb)

		Det hemmelige ord	Kontrol
1	Det hemmelige ord 1 betyder variationen i den levende natur. Det rummer en række forskellige niveauer som f.eks. gener, arter, økosystemer. Ordet er blevet kendt i takt med en stigende bekymring for, at arter uddør hurtigere end nogensinde før.	Biodiversitet	A
2	Det hemmelige ord 2 har evnen til at opfange og udsende (en del af) den langbølgede varmestråling, mens den tillader den største del af den kortbølgede varmestråling at passere. Det tillader derfor solens lys at passere atmosfæren, men opfanger Jordens varmeudstråling og returnerer en del af den.	Drivhusgasser	F
3	Det hemmelige ord 3 er afbrænding af materiale, der indeholder kulstof som fossile brændstoffer og andet organisk materiale, når der er tilstrækkelig ilt (oxygen) tilstede. Det bliver udåndet af både dyr og mennesker. Koncentrationen af dette er steget med 40% siden industrialiseringen startede.	CO2	J
4	Det hemmelige ord 4 er en engelsk forkortelse for "deltagernes møde". Det er en videreførelse af en FN aftale om jordens klima, som blev underskrevet i Rio i 1992.	COP	O
5	Det hemmelige ord 5 er et naturligt klimafænomen, som påvirker vejret over store dele af kloden. Det betegner en periode med ualmindelig opvarmning af vandet langs den sydamerikanske vestkyst. Det påvirker hav- og atmosfærestrømmene henover Stillehavet.	El Nino	P
6	Det hemmelige ord 6 er smeltet rigtig meget i løbet af de seneste 100 år. Når det forsvinder, mister folk blandt andet deres vandreserve uden for regntiden – og verdenshavene stiger.	Gletsjer	D
7	Det hemmelige ord 7 er navnet på den gruppe af klimaeksperter, der rådgiver FN.	IPCC	N
8	Det hemmelige ord 8 er til for at reducere virksomheders udslip af drivhusgasser. De kan købe sig til flere, så pengene kan bruges på at rette op på skaden.	Co2 kvote	C
9	Det hemmelige ord 9 er navnet på en vigtig international FN-aftale, der blev indgået i en europæisk hovedstad i 2015. Den handler om begrænsning af udledning af drivhusgasser gennem grøn omstilling	Paris-aftalen	G
10	Det hemmelige ord 10 er den næststørste synder inden for drivhusgasser. Kommer primært fra landbruget og står for 15-17% af den globale opvarmning.	Methangas	Q
11	Det hemmelige ord 11 er et fossilt brændstof, der danner askepartikler og CO2	Olie	B

Læreren facitark 2(klima-stjerne-løb)

		Det hemmelige ord	Kontrol
12	Det hemmelige ord 12 dækkede en gang 14% af jordens overflade – i dag er tallet 6%. Ordet kaldes også for jordens lunger og derfor har det store konsekvenser for kloden, når de trues og ødelægges.	Regnskove	E
13	Det hemmelige ord 13 er det verdensmål, der specifikt handler om klimaet og siger, at alle verdens lande må samarbejde for at nedbringe CO2 udslip.	Mål 13	H
14	Det hemmelige ord 14 er et begreb i klimadiskussionen. Det betegner det punkt, hvor de menneskeskabte klimaforandringer ikke længere kan rulles tilbage.	Tipping Point	M
15	Det hemmelige ord 15 findes i forholdsvis små mængder i atmosfæren. Ved jordniveau betragtes som forurening og er, ved høje koncentrationer, skadelig for mennesker. I den øvre atmosfære derimod, virker det som et filter, der beskytter livet på Jorden mod Solens farlige højfrekvente ultraviolette stråling.	Ozon	L
16	Det hemmelige ord 16 er et ord man bruger om en udvikling, som opfylder de nuværende behov, uden at bringe fremtidige generationers muligheder for at opfylde deres behov i fare.	Bæredygtig udvikling	I

Kilder:

Artikel Klima fra A-Å - udvikling – udgivet af Danida, Udenrigsministeriet, nr. 5, november 2015, 42. årgang

<https://da.wikipedia.org>

<http://klimaleksikon.dk/taxonomy/term/7>

Find det hemmelige ord

Arbejdsblad til stjerne-klima-løb

Gruppe nr:	Gruppemedlemmer:	Dato:
------------	------------------	-------

16 poster er fordelt i nærområdet. Gruppen går på jagt efter ordene. Gruppen finder en post ad gangen med et ord – og kommer tilbage til basen og skriver det manglende ord på (Læreren uddeler evt. kun en beskrivelse ad gangen).

		X er...	Postens bogstav
1	Det hemmelige ord 1 betyder variationen i den levende natur. Det rummer en række forskellige niveauer som f.eks. gener, arter, økosystemer. Ordet er blevet kendt i takt med en stigende bekymring for, at arter uddør hurtigere end nogensinde før.		
2	Det hemmelige ord 2 har evnen til at opfange og udsende (en del af) den <i>langbølgede</i> varmestråling, mens den tillader den største del af den <i>kortbølgede</i> varmestråling at passere. Det tillader derfor solens lys at passere atmosfæren, men opfanger Jordens <u>varmeudstråling</u> og returnerer en del af den.		
3	Det hemmelige ord 3 er afbrænding af materiale, der indeholder kulstof som fossile brændstoffer og andet organisk materiale, når der er tilstrækkelig ilt (oxygen) tilstede. Det bliver <u>udåndet</u> af både dyr og mennesker. Koncentrationen af dette er steget med 40% siden industrialiseringen startede.		
4	Det hemmelige ord 4 er en engelsk forkortelse for "deltagernes møde". Det er en videreførelse af en FN aftale om jordens klima, som blev underskrevet i Rio i 1992.		
5	Det hemmelige ord 5 er et naturligt klimafænomen, som påvirker vejret over store dele af kloden. Det betegner en periode med ualmindelig opvarmning af vandet langs den sydamerikanske vestkyst. Det påvirker hav- og <u>atmosfærestrømmene henover Stillehavet</u> .		
6	Det hemmelige ord 6 er smeltet rigtig meget i løbet af de seneste 100 år. Når det forsvinder, mister folk blandt andet deres <u>vandreserve</u> uden for regntiden – og verdenshavene stiger.		
7	Det hemmelige ord 7 er navnet på den gruppe af klimaeksperter, der rådgiver FN.		

8	Det hemmelige ord 8 er til for at reducere virksomheders udslip af drivhusgasser. De kan købe sig til flere, så pengene kan bruges på at rette op på skaden.		
9	Det hemmelige ord 9 er navnet på en vigtig international FN-aftale, der blev indgået i en europæisk hovedstad i 2015. Den handler om begrænsning af udledning af drivhusgasser gennem grøn omstilling		
10	Det hemmelige ord 10 er den næststørste synder inden for drivhusgasser. Kommer primært fra landbruget og står for 15-17% af den globale opvarmning.		
11	Det hemmelige ord 11 er et fossilt brændstof, der danner askepartikler og CO ₂		
12	Det hemmelige ord 12 dækkede en gang 14% af jordens overflade – i dag er tallet 6%. Ordet kaldes også for jordens lunger og derfor har det store konsekvenser for kloden, når det trues og ødelægges.		
13	Det hemmelige ord 13 er det verdensmål, der specifikt handler om klimaet og siger, at alle verdens lande må samarbejde for at nedbringe CO ₂ udslippet.		
14	Det hemmelige ord 14 er et begreb i klimadiskussionen. Det betegner det punkt, hvor de menneskeskabte klimaforandringer ikke længere kan rulles tilbage.		
15	Det hemmelige ord 15 findes i forholdsvis små mængder i atmosfæren. Ved jordniveau betragtes som forurening og er, ved høje koncentrationer, skadelig for mennesker. I den øvre atmosfære derimod, virker det som et filter, der beskytter livet på Jorden mod Solens farlige højfrekvente ultraviolette stråling.		
16	Det hemmelige ord 16 er et ord man bruger om en udvikling, som opfylder de nuværende behov, uden at bringe fremtidige generationers muligheder for at opfylde deres behov i fare.		

Post A	Biodiversitet
--------	---------------

Post B	Olie
--------	------

Post C	Co2 kvote
--------	-----------

Post D	Gletsjer
--------	----------

Post F	Drivhusgasser
--------	---------------

Post E

Regnskove

Post G

Paris-aftalen

Post H

Mål 13

Post I

Bæredygtig udvikling

Post J

CO2

Post L	Ozon
Post M	Tipping Point
Post N	IPCC
Post O	COP
Post P	El Nino
Post Q	Methangas

Hvad er FN's Verdensmål?

Fakta

2015 målene

Verdensmålene bygger videre på 2015-målenes succes. De blev formuleret i år 2000 af 189 af verdens statsledere. Erklæringen definerede 8 klare mål, som skulle forbedre menneskers levevilkår og sikre en bæredygtig udvikling over hele verden. Ved 2015-målenes slutning, evaluerede man den 15 år lange indsats – og på langt de fleste områder var de opnået med succes (desværre bare ikke hvad angik klimaet). Det var muligt gennem målrettet indsats, fornuftige strategier, tilstrækkelige ressourcer og politisk vilje, at gøre fremskridt for selv de fattigste lande.



Eksempler på opnåede 2015-mål

- Antallet af mennesker, der lever i ekstrem fattigdom er faldet med mere end halvdelen fra 1,9 milliarder i 1990 til 836 millioner i 2015
- Antallet af underernærede mennesker i udviklingsområderne er faldet med næsten 50% siden 1990
- På verdensplan er antallet af børn i skolealderen, der ikke går i skole faldet med næsten 50% fra 100 millioner i år 2000 til 57 millioner i 2015
- Ligelig fordelingen af drenge og piger i folkeskolealderen, der går i skole er opnået i størstedelen af landene
- Dødeligheden blandt børn under 5 år er halveret siden 1990
- Siden 1990 er mødredødeligheden faldet med 45% på verdensplan
- Nye HIV-smittetilfælde er faldet med cirka 40% mellem år 2000 og år 2015
- Det er anslået, at prævention, diagnose og behandlingsindgriben af tuberkulose mellem år 2000 og 2013 reddede 37 millioner liv
- Globalt set har 2,1 milliarder mennesker fået adgang til forbedrede sanitetsforhold (vand og toilet)
På verdensplan har 147 lande nået 2015-målenes mål for drikkevand, 95 lande har nået målene for sanitetsforhold og 77 lande har nået begge mål.

Verdensmålene for Bæredygtig Udvikling

Sikken en succes med 2015-målene! Skulle man bare sige, at det var godt nok - og måske endda lade det gå ned ad bakke igen? Nej da, hvorfor ikke fortsætte den gode udvikling og lade der ske fremskridt for alle i verden, for hele kloden - også dyre- og planteliv.

På et FN topmøde i 2015 blev alle verdens stats- og regeringsledere enige om FN's 17 Verdensmål og 169 delmål for bæredygtig udvikling. Hold da op - det var allerede første succes.

Verdensmålene skal skabe bedre leveforhold for alle verdens borgere, samt sikre planetens fremtid. De er universelle og fokuserer derfor i lige så høj grad på Danmark og Norden som på de fattigste lande i verden.

Flere af målene overlapper og understøtter hinanden, og derfor skal de alle ses som en helhed. Den gensidige afhængighed målene i mellem betyder, at de vedrører alt og alle omkring os. Målene løber frem til 2030 og opfordrer til fælles ansvarlighed blandt alle, fra rig til fattig. Alle FN's medlemslande har skrevet under på verdensmålene og er dermed forpligtet til at opfylde dem, dog uden juridisk binding.



YOUNG
LEARNING FOR CHANGE

FN
forbundet
Danish United Nations Association

Quiz om Verdensmålene

FORMÅL: at opkendskab til resultaterne af 2015-målene og viden om hvordan det går med Verdensmålene.

TID: 10-15 minutter

MATERIALE: Quiz-spørgsmålene

SÅDAN GØR DU:

Inddel klasselokalet i fire hjørner. Læreren placerer sig i et af hjørnerne. De resterende tre hjørner markeres som hhv. A, B og C. Når læreren har læst et spørgsmål op, skal eleverne placere sig dér, hvor de mener, det rigtige svar hører til.

De første fem spørgsmål handler om resultaterne fra 2015-målene, og de resterende spørgsmål fokuserer på Verdensmålene.

Find eventuel mere information om Verdensmålene her: sdgs.un.org

Kort om Millennium-målene:

I år 2000 satte 189 af verdens statsledere sig sammen og formulerede FN's Millenniumerklæring. Erklæringen definerede 8 klare mål, som skulle forbedre menneskers levevilkår og sikre en bæredygtig udvikling over hele verden. Alle FN's 192 medlemslande og et samlet FN system, skulle arbejde for at bekæmpe fattigdom, sult, sygdomme, analfabetisme og diskrimination af kvinder med henblik på at nå det niveau som 2015-målene foreskrev.

2015-målene har skabt den mest succesfulde anti-fattigdoms bevægelse i historien og vil tjene som et stærkt afsæt for den nye dagsorden for bæredygtig udvikling, der blev vedtaget i september i år 2015, kaldet Verdensmålene.

Afslut quizzen med en fælles diskussion:

- Hvorfor gik det så godt med 2015-målene?
- Hvilke udfordringer er der for at opnå verdensmålene?
- Hvad kan du selv gøre for verdensmålene?

Quizspørgsmål 1 - Verdensmålene

QUIZSPØRGSMÅL 1

I år 1990 levede cirka 1,9 milliarder mennesker i ekstrem fattigdom. Hvor mange levede i ekstrem fattigdom i år 2015?

- A. Ca. 1,2 milliarder
- B. Ca. 836 millioner
- C. Ca. 536 millioner

Det svarer altså til, at over 1 milliard mennesker er blevet hjulpet ud af ekstrem fattigdom i en periode på 25 år.

QUIZSPØRGSMÅL 2

I år 2000 var der cirka 100 millioner børn, der ikke gik i skole. Hvor mange børn gik stadig ikke i skole i år 2015?

- A. 57 millioner
- B. 77 millioner
- C. 97 millioner

Det er næsten en halvering i antallet af børn, der ikke går i skole. I tillæg er der næsten lige mange drenge og piger, der starter i skole.

QUIZSPØRGSMÅL 3

Omkring 810 piger og kvinder dør hver eneste dag, som resultat af graviditets- eller fødselskomplikationer. Men hvor meget er mødredødeligheden faldet siden år 1990?

- A. 25%
- B. 35%
- C. 45%

94% af verdens mødredødelighed finder sted i verdens fattigste lande. I år 1990 døde cirka 532.000 mødre. I år 2017 er det 295.000.

QUIZSPØRGSMÅL 4

I 2003 modtog cirka 800.000 mennesker, der lever med HIV, medicin og behandling mod sygdommen. Hvor mange mennesker modtog behandling i år 2014?

- A. 5,6 millioner mennesker
- B. 10,6 millioner mennesker
- C. 13,6 millioner mennesker

I 2019 blev 1,7 millioner mennesker smittet med HIV. Cirka 38 millioner mennesker lever med HIV.

Quizspørgsmål 2 - Verdensmålene

QUIZSPØRGSMÅL 5

Den officielle udviklingsbistand fra i-landene blev øget med 66% fra år 2000 til år 2014. Hvad nåede den op på i år 2014?

- A. 120,2 milliarder US dollars
- B. 135,2 milliarder US dollars
- C. 150,2 milliarder US dollars

I 2019 var den globale bistand på 152,8 milliarder dollars

QUIZSPØRGSMÅL 6

734 millioner mennesker lever i ekstrem fattigdom (dvs. de lever for under 1,9 US dollars om dagen). Hvor mange mennesker blev tvunget ud i ekstrem fattigdom i år 2020 på grund af coronavirus?

- A. 41 millioner
- B. 71 millioner
- C. 101 millioner

Selvom man har et arbejde er man ikke garanteret gode livsvilkår. Faktisk er det sådan, at 8% af dem, der har et arbejde stadig lever i ekstrem fattigdom.

QUIZSPØRGSMÅL 7

Klimaforandringer og forurening er nogle af årsagerne til, at mange mennesker mangler rent drikkevand. Man forudser at problemet kun bliver værre frem til år 2030. Hvor mange mennesker forventer man, er blevet tvunget til at flytte pga. manglende adgang til rent vand?

- A. 500.000 mennesker
- B. 600.000 mennesker
- C. 700.000 mennesker

Mere end 80% af det spildevand vi mennesker producerer ender i floder og vandløb uden at være rensset for kemikalier og anden form for forurening.

QUIZSPØRGSMÅL 8

I år 2010 havde cirka 83% af verdens befolkning adgang til elektricitet. Hvor mange har adgang til elektricitet i år 2020?

- A. 90%
- B. 95%
- C. 98%

3 milliarder mennesker er stadig afhængig af træ, kul eller dyreekskrementer når de skal tilberede mad eller skabe varme.

Quizspørgsmål 3 - Verdensmålene

QUIZSPØRGSMÅL 9

År 2019 var det anden varmeste år nogensinde, siden man begyndte at registrere gennemsnitstemperaturen for jordkloden. Hvor meget forventer man, at gennemsnitstemperaturen vil været steget med i år 2100?

A. 1,2 °C

B. 3,2 °C

C. 5,2 °C

Ved Paris-aftalen i år 2015 blev alle verdens lande enige om den globale temperaturstigning skulle holdes til under 2 °C i år 2100 og aller helst begrænses til 1,5 °C.

QUIZSPØRGSMÅL 10

I år 1989 var der kun 16.000 elefanter tilbage i Kenya. De sidste 30 år har man tæmmet krybskytteriet og bestanden er nu vokset. Hvor mange elefanter er der nu i Kenya?

A. 34.800 elefanter

B. 28.600 elefanter

C. 24.200 elefanter

Desværre foregår der stadig krybskytteri og ulovlig handel med dyr og planter. Den seneste registrering viser, at omkring 7000 forskellige dyr og planter er blevet handlet ulovligt i over 120 forskellige lande.

Hold snor i Verdensmålene

FORMÅL: At få øje på hvordan og hvorfor målene hænger sammen. At kunne argumentere.

TID: ca. 15 minutter

MATERIALER: Udklippede kort med et verdensmål (ikon + tekst) på hver – i det antal der passer til deltagerantallet. En garnnøgle (gerne meget kraftigt garn).

SÅDAN GØR DU:

1) Eleverne får hver et skilt med et af verdensmålene. Hvis der er mere end 17 deltagere, så laves der bare flere skilte med samme mål.

Eleverne står nu i en rundkreds med og viser deres skilt frem. Efter en kort tænkepause fortæller de på skift, hvilket mål de har – og hvorfor mon dette mål er vigtigt.

2) Dernæst giver læreren en garnnøgle til en af deltagerne, og beder personen kaste garnnøglen videre til en person med et mål, som hun/han synes hænger sammen med eller er afhængig af eller er en forudsætning for det mål hun/han selv står med. Eleven holder fast i enden af snoren inden den kastes videre. Den næste elev snurrer garnet en halv gang rundt om en finger inden hun/han kaster den videre til en ny person med ny argumentation for målenes forbindelse. Snoren skal være strakt, men uden det gør ondt i fingrene. Således fortsætter det et stykke tid (der er ingen regler for rækkefølgen eller hvor mange gange man får nøglen eller ikke får).

Argumenter kan f.eks. være ”jeg synes mål 15 hænger sammen med mål 14, fordi de begge handler om at passe på natur og dyr enten lige meget om det er i havet eller på land”, ”mål 9 kan kun lade sig gøre, hvis man gør noget ved mål 4 Kvalitets Uddannelse”, ”Hvis mål 16 om fred skal lykkes, bliver vi nødt til at gøre noget ved fattigdom i verden, da det er årsag til de fleste krige”, ”hvis mål 13 Klimaindsats skal rykke noget, så er vi afhængige af mål 17’s partnerskaber”, ”Hvis alle andre mål skal lykkes, er det nødvendigt at folk er sunde og raske som mål 3 handler om”.

3) Til sidst er der et stort spindelvæv mellem eleverne. Spillederen trykker ned på nettet og viser hvor stærkt nettet (forhåbentlig) er. Læreren kan påstå, at målene bliver stærkere af at være forbundet – og eleverne kan diskutere hvorfor eller hvorfor ikke, det kan være tilfældet.

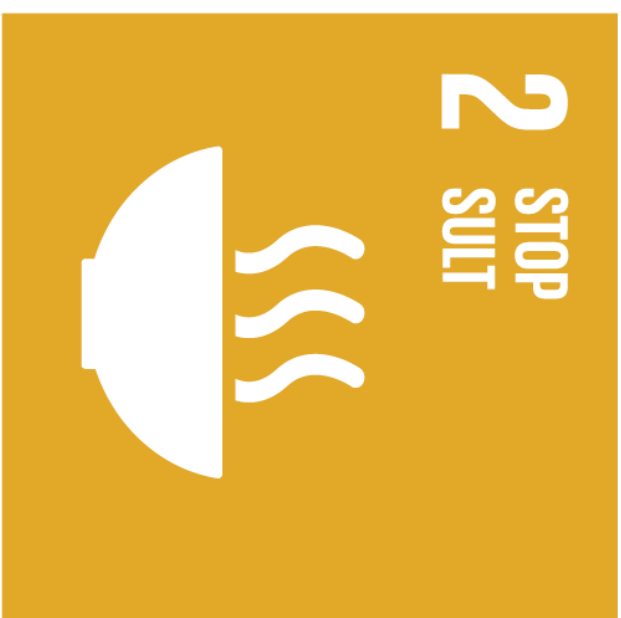
Deltagerne holder stadig stramt ud i de snore, de har omkring fingrene.

4) Læreren beder nu en (eller to eller flere) af deltagerne om at slippe deres snore. Netværket/spindelvævet bliver nu løsere og mere ustabil – og læreren beder deltagerne om at relatere dette til målene. Hvad sker der f.eks. hvis der er et af målene, der intet bliver gjort ved? Suppler evt. med mål 13 som eksempel. Hvor der de sidste mange år trods alt har været stor fremgang i verden f.eks. i forhold til sult, fattigdom, sygdomsbekæmpelse, adgang til uddannelse osv., så er det gået den modsatte vej med klimaet. Hvis det mål bliver ladet tilbage, hvilke negative konsekvenser kan det så have på øvrige mål?

5) Få en diskussion i gang om hvorledes målene er indbyrdes forbundet og afhængige af hinanden. Få en diskussion i gang om – hvilket mål er det bedste at skyde første kræfter i. Hvilke løsninger giver gode virkninger på andre mål etc.

Hvis gruppen er stor, kan det være en fordel at dele gruppen i to, hvis der er spilledere/lærere til dette, så eleverne har mere tale tid og aktiveren af den enkelte elev.

Klip alle verdensmålene ud. Print evt. ekstra svarende til antallet af deltagere.







Nyttige links

Om FN

<https://unric.org/da/introduktion-til-fn/>
<https://un.dk/da/om-fn/fns-historie>
<https://fnforbundet.dk/for-skoler/mere-viden/om-fn/>
<https://www.globalis.dk/om-fn/fn-s-historie>
<https://unric.org/da/fn-pagten/>
<https://www.dr.dk/skole/samfundsfag/udskoling/fn-pagten-en-pagt-fred>
<https://fnforbundet.dk/for-skoler/mere-viden/om-fn/>
<https://www.globalis.dk/om-fn/aftaler/fn-pagten>
<https://um.dk/da/danida/samarbejspartnerne/int-org/fn/>

Menneskerettigheder

<https://www.globalis.dk/tema/menneskerettigheder/dk-verdenserklæringen-om-menneskerettigheder>
<https://www.globalis.dk/tema/menneskerettigheder/Menneskerettigheder>
<https://unric.org/da/menneskerettigheder/>
<https://www.globalis.dk/om-fn/aftaler/menneskerettigheder/konventionen-om-oekonomiske-sociale-og-kulturelle-rettigheder>
<https://www.globalis.dk/om-fn/aftaler/menneskerettigheder/konventionen-om-civile-og-politiske-rettigheder>

Bæredygtig udvikling

<https://bu.dk/introduktion/hvad-er-baeredygtig-udvikling/>
<https://www.verdensmaalene.dk/fakta/hvad-er-baeredygtig-udvikling>
<https://klimaleksikon.dk/opslag/b%C3%A6redygtig-udvikling>
<https://www.globalis.dk/tema/baeredygtig-udvikling/dk-klimaaendringer>
<https://www.globalis.dk/tema/baeredygtig-udvikling/biodiversitet>

Fredsbevarende operationer

<https://www.globalis.dk/tema/Konflikt-og-fred/fn-fred-og-sikkerhed>
<https://peacekeeping.un.org/en/infographics>
<https://unric.org/da/fn-forklarer-hvem-er-de-fredsbevarende-styrker/>
<https://www.globalis.dk/Statistik/Fredsbevarende-operationer>
<https://www.globalis.dk/om-fn/fn-s-hovedorganer/sikkerhedsraadet>

2015-målene

<https://un.dk/da/om-fn/2015-maalene>
<https://verdensbedsteheder.dk/wp-content/uploads/2015/08/Fakta-om-2015-M%C3%A5lene.pdf>
<https://www.altinget.dk/artikel/saadan-er-det-gaaet-fns-verdensmaal>

Verdensmålene

<https://www.globalis.dk/tema/verdensmaalene>
<https://un.dk/da/om-fn/verdensmaalene>
<https://verdensbedsteheder.dk/verdensmaal/>
<https://www.verdensmaalene.dk/fakta/verdensmaalene>

I dette hæfte
finder du aktiviteter og øvelser, der
introducerer eleverne til
FN og Verdensmålene
...og meget mere



Udarbejdet af

YOUNG
LEARNING FOR CHANGE

FN
forbundet
Danish United Nations Association

